

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

**TÜRKİYE'DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ UYGULAMALARI VE
KARŞILAŞILAN SORUNLAR**

Nevzat ÖNDER

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin SADOĞLU

BİLECİK, 2012

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

**TÜRKİYE’DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ UYGULAMALARI VE
KARŞILAŞILAN SORUNLAR**

Nevzat ÖNDER

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin SADOĞLU

BİLECİK, 2012

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA

JÜRİ ONAY FORMU

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
...22.10.2012... tarih

ve ...77/2 C... sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından ...25/09/2012... tarihinde
tez savunma sınavı yapılan...NEVZAT... ÖNDER... 'ın

"...TÜRKİYE'DE... BİLEKŞEİR BELEDİYESİ UYGULAMALARI VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR
konulu tez çalışması ...KAMU YÖNETİMİ... Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(TEZ DANIŞMANI): Yrd. Doç. Dr. Hüseyin SADOĞLU

ÜYE: Yrd. Doç. Dr. Murat ERCAN

ÜYE: Yrd. Doç. Dr. Rasit YAZICI

ÜYE:

ÜYE:

ONAY

Bilecik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../.....
tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

TEŞEKKÜR

Çalışmamın önemli kısmında anlayışını ve yardımlarını benden esirgemeyen akademik açıdan her türlü desteği sağlayan ve bana yardımcı olan danışmam hocam ve aynı zamanda değerli bölüm başkanım Yrd. Doç. Dr. Hüseyin SADOğLU'na, çalışmam süresince bütün sıkıntılarımı yansıttığım ve bu sıkıntıları sineye çeken sevgili eşim Nihal ÖNDER'e fikirleriyle tezime derinlik katan, imla ve sözcük seçimi konusunda yardımlarını esirgemeyen Araç. Gör. Melih COŐGUN'a sonsuz şükranlarımı ve teőekkürlerimi bir borç bilirim.

Bilecik 2012,

Nevzat ÖNDER

ÖZET

TÜRKİYE'DE BÜYÜKŞEHİR UYGULAMALARI VE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Nevzat ÖNDER

Dünyada belediyeçilik uygulamalarının başlangıcı günümüze oldukça yakın bir tarihtedir. Sanayi devriminin ardından artan nüfusla birlikte insan kitleleri iş olanaklarının daha iyi olduğu sanayi kentlerine göç etmeye başlamışlardır. Bu hareketlenme ile birlikte kırsal nüfus azalış eğilimine girerken kent nüfusunda ise önemli artışlar gözlemlenmiştir. Artan nüfus ile birlikte kentlerde yeni yapılanmalara ihtiyaç duyulmuştur. Belediyeçilik uygulamalarının ilk görülmeye başladığı dönemi bu olaylara sabitlemek mümkün görünmektedir.

Türkiye coğrafyasında ise Osmanlı İmparatorluğu'ndan itibaren geleneksel yapı içerisinde vakıflar ve şehrin önde gelenleri tarafından yerine getirilen bir takım işler modern dünya ile birlikte yerini profesyonel yöneticilere bırakılmıştır. Türkiye'de Cumhuriyet dönemiyle birlikte modern dünyadaki belediyeçilik gelişmelerine paralel olarak anayasal düzeyler de dahil olmak üzere çeşitli uygulamalarda bulunmuştur. Bu bağlamda çalışmanın da konusunu oluşturan belediyeçilik daha özelde ise büyükşehir belediyeçiliği ve karşılaşılan sorunlar sıkça tartışılmaktadır. Çalışma, Türkiye özelinde ise meydana gelen sorunlar ve bunlara yönelik çözüm önerilerini içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyükşehir Belediyesi, 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, Belediyeçilik Uygulamaları, Yerel Yönetimler.

ABSTRACT

METROPOLITAN APPLICATIONS IN TURKEY AND ENCOUNTERED PROBLEMS

Nevzat ÖNDER

The beginnings of municipality applications are closed recent day in the world. Masses of humanity began to migrate to cities of industry to be better job opportunities with increasing population of the industrial revolution. Rural population is in downward trend on the other hand urban population is significant increases were observed with those movements. Municipal applications seem to be able to fix these events at the beginning of the first applications.

Some works, which are carried out by foundations and a number of city leaders in traditional structure, has left replaced professional managers with the modern world in Turkey's area about Ottoman Empire. In the period of the Republic of Turkey, were found in various applications about municipal including the constitutional levels parallel to the developments in the modern world. In this context, the subject of study is discussed in particular the metropolitan municipality and the municipality more frequently encountered problems. This study is including proposed solutions for problems that can occur in the case of the Turkey.

Key Words: Metropolitan Municipality, Metropolitan Municipality Law No. 5216, Municipality Applications, Local Governments.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

Belediyeler ve Büyükşehir Belediyeleri Hakkında Genel Bilgi

1.1. DÜNYA'DA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYECİLİĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	4
1.2. TÜRKİYE'DE BELEDİYELERİN VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN YASAL DAYANAĞI.....	6
1.2.1. Belediye Kanunu'na Göre Belediyelerin Yapısı	6
1.2.2. Büyükşehir Belediye Kanunu'na Göre Büyükşehir Belediyeleri.....	7
1.3. TÜRKİYE'DE BELEDİYECİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ	8
1.3.1. Osmanlı Döneminde Belediyecilik	9
1.3.2. Cumhuriyet'ten 1960'a Kadar Belediyecilik.....	11
1.3.3. 1960'dan Günümüze Belediyecilik	12
1.4. TÜRKİYE'DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYECİLİĞİNİN OLUŞUMU.....	14
1.4.1. Büyükşehir Belediyeciliğini Gerektiren Nedenler ve Gelişimi.....	14
1.5. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN YÖNETİM TEŞKİLATI.....	16
1.5.1. Büyükşehir Belediye Başkanı.....	16
1.5.2. Büyükşehir Belediye Encümeni	17
1.5.3. Büyükşehir Belediye Meclisi	18

II. BÖLÜM

Türkiye'de Büyükşehir Belediyelerinin Karşılaştığı Sorunlar

2.1. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR.....	20
2.1.1. Ekonomik Sorunlar.....	22
2.1.2. İdari Sorunlar.....	23
2.1.3. Siyasi Sorunlar.....	25
2.1.4. Toplumsal Sorunlar.....	28
3.SONUÇ	43
KAYNAKLAR.....	46
EK 1	52
ÖZGEÇMİŞ.....	76

GİRİŞ

İlkel toplulukların göçebe yaşam tarzından yerleşik hayata geçiş çabalarının netice vermesiyle birlikte bireylerin bir arada yaşamaya başladığı küçük yerleşim birimleri oluştu. Yerleşik hayata geçiş olgusu temelde bireylerin birlikte yaşama zaruretinden kaynaklanmaktaydı ve bu toplumsal dönüşümün neticesinde şehirler meydana geldi. Kısacası şehirler insan doğasının ve ekonomik gelişmenin bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır (Kaya, 2003: 9).

Yazılı kaynakların eksikliğinden dolayı net bir bilgiye ulaşılamamış olmakla birlikte arkeolojik kazılar neticesinde elde edilen verilere dayanılarak ulaşılan sonuçlar, ilk kentlerin Mezopotamya ve Meso-Amerika'da oluştuğunu göstermektedir. Nil, İndus ve Hwark Ho'da bölgeleri kentlerin ilk defa kurulduğu yerlerdir. Genel olan kanı ise kentlerin yakın doğuda Mezopotamya bölgesinde, daha sonra ise Mısır'da Nil civarında kurulduğunu nihayetinde ise bugünkü Batı Pakistan'da ve Çin'de ortaya çıktığı şeklindedir. Bu yerleşim biçimlerinin yani kentlerin oluşum tarihleri ise Mezopotamya yerleşimi için yaklaşık M.Ö 4000'li yıllarda daha sonra M.Ö 3000-2000'li yıllarda Akdeniz havzasında yeni kentlerin kurulmaya başladığı görülmektedir (Görmez, 1997: 19-20).

Burada dikkat edilmesi gereken önemli nokta ilk kurulan kentlerin genellikle nehir kıyıları ve verimli topraklar üzerinde olmasıdır. Daha sonraki dönemlerde yerleşik hayatın getirdiği bir olgu olan kentin gelişimi devam etmiştir. Kent ve kentçilik ile alakalı olan şehir anlamına gelen 'polis' kavramının ilk kullanıldığı yer olan Antik Yunan, aynı zamanda 'metropolis' kavramını da anakent, büyük kent veya büyükşehir anlamıyla kullanan ilk medeniyettir (Eke, 1982:6). Roma'da ise gelişen ve genişleyen kentler için sürekliliğin sağlanması ve yerel hizmetlerin yerine getirebilmesi için kent yönetimleri oluşturulmaya başlanmıştır. Diğer yandan kentlerin yönetimine ilişkin en değerli adımlar Sanayi Devrimi neticesinde atılmıştır.

Sanayi Devrimi'yle birlikte ortaya çıkan toplumların gelişim yönünü belirleyen modernlik kavramı içerdiği "demokrasi, istikrar, meşruluk, katılma,

mobilizasyon, kurumlaşma, eşitlik, derinleşme, dağılım, farklılaşma, rasyonelleşme, bürokratlaşma, güvenlik, refah, adalet ve kentleşme” gibi olgu ve kavramların varlığına işaret etmiştir (Çetin, 2007: 43–44). Kentleşme gibi önemli bir olgunun bu denli ehemmiyetli bir konu ile birlikte anılması ona ayrı bir önem atfedilmesi sonucunu doğurmuştur.

Kentlerin nüfusunu ve sayısını arttıran hatta toplumsal mobilizasyonu tetikleyen Sanayi Devrimi olmuştur. Aktüel kentlerin son şeklini almasını yine Sanayi Devrimi sağlamıştır. Sanayileşmiş toplumların meydana getirdiği kentlerin önceki geleneksel yapılardan farkı kentin merkezinde ticaret ve sanayi kurumlarının varlığı göze çarpmaktadır. Bununla birlikte toplumda artan oranda işbölümü, uzmanlaşma ve örgütlenme önemli bir yere sahip olmuştur. Merkezde genel manada orta sınıf ve işçi sınıfı ikamet ederken zengin olarak addedilen kişiler ağırlıkla kent merkezini terk etmiştir (Keleş, 2004: 21–23).

Kentlerin bu denli artan karmaşıklaşmış yapısı yönetiminde yeniden yapılanması gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Çalışma bağlamında ortaya çıkan gerekliliğin neticesi olan belediyeler ve büyükşehir belediyeleri öncelikle yapısal manada incelenip daha sonra karşılaştıkları sorunlar irdelenecektir. Çalışmanın sınırlandırılması amacıyla büyükşehir belediyeleri konu alınacaktır.

Türk belediyeciliği tarihine Büyükşehir belediyelerinin girişini 1984 yılında üst kademe belediyeleri sıfatıyla belirlenmesine sabitlenebilir. Bu belediyeler 1982 anayasasının 127. maddesindeki "büyük yerleşim yerlerinde özel yönetim biçimleri oluşturulabilir" hükmüne dayanılarak 1984 yılında kurulmaya başlanmıştır. O tarihe kadar, Türkiye’de belediyelerin hizmet alanları iç içe geçmezdi. Büyükşehir belediyeciliğinde ise, büyükşehir hizmet alanı içinde birden çok ilçe veya birinci kademe belediyesi vardır. Dolayısıyla, belediye hizmeti aynı zamanda hem büyükşehir, hem de ilçe belediyesi eliyle yürütülür. Ancak, yasa büyükşehir ve ilçe belediyelerinin yürüttükleri hizmet türlerini birbirinden ayırmıştır (http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye'de_b%C3%BCy%C3%BCk%C5%9Fehir_belediyeleri, 20.05.2012).

Büyükşehir Belediyelerinin ülke nüfusu içerisindeki yeri de oldukça önemlidir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun verilerine göre, İstanbul ve Kocaeli’de

bütün il nüfusu büyükşehir sınırları içindedir. Büyükşehir belediye sınırları içindeki nüfusun bütün il nüfusuna oranı Ankara'da % 95 in, İzmir ve Eskişehir'de % 90 ın üzerindedir. Diğer büyükşehirlerde ise oran % 90 - % 60 aralığındadır. Büyükşehirlerden, İstanbul'un nüfusu 12 milyonu, Ankara'nın nüfusu 4 milyonu, İzmir'in nüfusu 3 milyonu aşmış olup, nüfus Bursa, Adana, Kocaeli, Gaziantep ve Konya'da 1 milyon sınırının üzerindedir. (Kocaeli'de bu durum 5216 sayılı yasanın bir sonucudur.) 16 büyükşehir belediyesinin sınırları içinde ikamet eden nüfus toplamı 33 milyonun üzerindedir. (Ancak bu rakamda büyükşehir belediye sınırlarını genişleten 5216 sayılı yasanın da rolü vardır.) Bir başka değişle, büyükşehir belediye sınırları içinde ikamet eden nüfus ülke toplam nüfusunun % 45 i kadardır. Buna karşılık, diğer 64 il ile büyükşehir belediyelerinin olduğu illerde büyükşehir dışında kalan kentsel ve kırsal nüfusun toplamı ise % 55 dolaylarındadır (<http://www.tuik.gov.tr/Start.do>, 22.05.2012).

Bu çalışma Türkiye özelinde Büyükşehir Belediyelerinin karşılaştığı sorunları ortaya koyup çözüm üretmeye yönelik bir muhtevaya sahiptir. Çalışmanın ilk bölümünde Büyükşehir Belediyelerinin yasala dayanakları, Osmanlıdan günümüze gelişimini ve bu belediyelerin oluşumunda yer alan unsurları içermektedir. İkinci bölümde ise karşılaşılan sorunları çeşitli başlıklar altında ele alındığı ve özellikle büyükşehir belediye başkanlarının bu konulardaki görüşlerini içeren, toplumsal sorunlar kısmında ise halkın direkt olarak büyükşehir belediyelerine göndermiş oldukları şikayetler göz önünde tutulmuştur. Sonuç bölümünde ise bu sorunların nasıl çözülebilineceğine dair bazı görüşler ortaya atılmaktadır.

I. BÖLÜM

BELEDİYELER VE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

1.1. Dünya’da Büyükşehir Belediyeciliğinin Tarihsel Gelişimi

Batı’da yerel yönetimlerin ortaya çıkışını Sanayi Devrimine bağlamak mümkündür. Kentlerin sayısının ve nüfuslarının artması gitgide artan ve karmaşıklaşan ilişkiler örgüsü belediyecilik kurumunu meydana getirmiştir. Günümüz kentleri Sanayi Devrimi sonucu şekillenmiştir. Sanayileşmiş toplumların meydana getirdiği kentlerin önceki geleneksel yapılardan farkı kentin merkezinde ticaret ve sanayi kurumlarının varlığı ile göze çarpmaktadır. Bununla birlikte toplumda artan oranda işbölümü, uzmanlaşma ve örgütlenme önemli bir yere sahip olmuştur. Merkezde genel manada orta sınıf ve işçi sınıfı ikamet ederken zengin olarak addedilen kişiler ağırlıkla kent merkezini terk etmiştir (Keleş, 2004: 21–23).

Bahsedilen kent olgusuyla birlikte kentleşme ve kentlileşme de toplumsal değişim sürecinin diğer boyutlarını oluşturmaktadır. Kıta Avrupa’sında sanayi devrimi ile başlayan kentleşme süreci, az gelişmiş ülkelerde modernleşme çabası neticesinde bu ülkelerin de toplumsal gerçeği olmuştur (Es ve Ateş, 2004).

Nihayetinde, sosyal, kültürel, ekonomik ve benzeri konuların gelişmesi ve ilerlemesi kentleşme olarak adlandırılmıştır. Kentleşme bu olumlu çağrışımlarının yanı sıra yabancılaşma ve suç artışı gibi olumsuzlukları da bünyesinde barındırmaktadır. İş bu noktada kentte yaşayanların organize olması ve karar alma mekanizmalarına doğrudan etki etmesi için genel anlamda yerel yönetimler özel anlamda ise belediyeler önem kazanmaktadır (Bal, 2008: 74).

Kent ve kentçilik ile alakalı olan şehir anlamına gelen ‘polis’ kavramının ilk kullanıldığı yer olan Antik Yunan, aynı zamanda ‘metropolis’ kavramını da anakent, büyük kent veya büyükşehir anlamıyla kullanan ilk medeniyettir (Eke, 1982:6). Belediyecilik tarihi ile ilişkilendirebileceğimiz dikkat çeken diğer bir

medeniyet ise Roma'dır. Şehir kelimesine karşılık gelen 'municipe' günümüzde belediye kavramının İngilizce karşılığı olan 'municipality' kavramının kökenini oluşturmaktadır. Bilhassa ortaçağ ve yeni boyunca belediyecilik adına kayda değer pek fazla gelişme olmamıştır. Fransız Devrimi'nin siyasal ve toplumsal hayata yapmış olduğu etkilere ek olarak yönetsel açıdan da katkı sağlamıştır. İlk belediyecilik adımlarının bu tarihi olayın ardından vuku bulması tesadüf olmasa gerek. Diğer yandan Fransız Devrimi'ne ek olarak 18. yüzyılın sonlarında gelişen Sanayi Devrimi olay/olgusu da kentleşmeyi ve dolayısıyla tedrici bir biçimde belediyeciliği tetiklemiştir. Kentlerin sanayini merkezi olarak ortaya çıkması, nüfus yoğunluğu alt yapı sorunları, çevre ve hava kirliliği geleneksel toplumda meydana gelmemiş yeni olgular ortaya çıkmıştı. Bu sorunların çözümüne ilişkin gelişmeler merkezi yönetimin yerel yönetimleri kurma ihtiyacını bir hayli gerekli kılmıştır. Birçok farklı ülke kendi ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine özgü belediyecilik anlayışı getirmeye çalışmıştır (Gökaçtı, 1996: 10–15).

Büyükşehir veya metropolis tanımlamaları dünyada pek çok ölçüte göre belirlenmiştir. Bunlardan ilki büyükşehirlerin belirlenmesinde nüfusun etkili olduğu görüşüdür. Bir yandan tek başına büyükşehir belediyesinin belirlenmesinde yeterli olmayan nüfus diğer yandan büyükşehirlerin tanımlamalarında bir ölçüt olmuştur. Bu ölçüte göre nüfusu bir milyondan fazla olan kent merkezleri büyükşehir olarak kabul edilmektedir. Tek başına kapsamlı olmayan bu nüfus ölçütünün yanında tarımla uğraşan kesiminin bu nüfus içerisindeki payının da bir hayli az olması gerekmektedir (Keleş, 2004: 18).

Ekonomik ölçüt ise büyükşehri tanımlamak için kullanılan diğer bir kıstastır. Ticari eylem boyutu, her türlü imalatın yapılması, perakende ve toplam cironun kazançta en fazla yeri tutması, çevreye 30 dakikalık uzaklıkta olması, kredi ve mali olanaklara yakın olması gibi koşullar büyükşehrin belirlenmesinde önemli yer tutmaktadır (Gürpınar, 1993: 59–60).

Büyükşehirlerin sorunların karmaşık ve büyük olmasıyla nedeniyle büyük ölçekli yönetim örgütlenmelerine sahip olmaları gerekmektedir. Bu idari örgütlenmeler özel amaçlı ve çok amaçlı otoriteler olarak görevlerini yerine

getirmelidirler. İş bu noktada çalışmanın ana konusunu oluşturan büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir belediyciliği önem kazanmaktadır (İspir, 1991: 213–215).

1.2. Türkiye’de Belediyelerin ve Büyükşehir Belediyelerinin Yasal Dayanağı

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na göre ülkemiz üniter devlet anlayışını benimsemiştir. Yasama, yürütme ve yargının birbirinden bağımsız olduğu ‘de jure’ olarak kabul edilse de yasama ve yürütme ayrılığından ‘de facto’ olarak söz etmek mümkün görünmemektedir. Yürütme yani idari teşkilatını merkezden ve yerinden yönetim olarak ikiye ayıran Türkiye’de belediyeler ve büyükşehir belediyeleri coğrafi yerinden yönetimin halka en yakın yönetim birimleridir (Nohutçu, 2006: 90–91). Bu bağlamda, nüfusun büyük çoğunluğunun şehirlerde yaşandığı düşünülürse çalışmada belediyelere ve belediyciliğe değinmek doğru olacaktır.

1.2.1. Belediye Kanunu’na Göre Belediyelerin Yapısı

Türkiye’de belediyeler ‘Belediye Kanunu’na göre oluşturulur ve yönetilir. Bu kanunun amacı, belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir. 09.07.2004 tarihli 5215 numaralı kanun Belediye Kanunu olarak nitelendirilmiştir. Belediye Kanunu ikinci bölümün başında belediye olabilme ve kurabilme şartlarını belirtmiştir. “Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur. İçme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve meskûn sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamaz. Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için, meskûn sahalarının, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5.000 ve üzerinde olması gerekir. Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallîn en

büyük mülkî idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahallî seçim kurulları, onbeş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir. İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte İçişleri Bakanlığı'na gönderilir. Danıştay'ın görüşü alınarak müşterek kararname ile o yerde belediye kurulur” (Belediye Kanunu, 2012: 1).

Belediye Kanunu, belediyeler ile ilgili pek çok konuyu düzenlemektedir. Belediyelerin tüzel kişiliği, mali yapıları, yürütme içerisindeki rolü, sorumlulukları gibi ana başlıklar en ince ayrıntısına kadar düzenlenmiştir. Örneğin; Belediyenin stratejik plânına uygun olarak hazırlanan bütçe, belediyenin malî yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir. Büyükşehir belediyelerinde büyükşehir sınırları ve mücavir alanları içinde belediyelerince tahsil edilen emlak vergisi tutarının tamamı ilgili ilçe ve ilk kademe belediyeleri tarafından alınır. Bunlardan büyükşehir belediyesine veya özel idareye ayrıca pay kesilmemesi konusu düzenlenmiştir (Belediye Kanunu, 2012: 19–20).

1.2.2. Büyükşehir Belediye Kanunu'na Göre Büyükşehir Belediyeler

Büyükşehir belediyeleri diğer belediyelerden farklı olarak Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre kurulmaktadırlar. 5216 Sayılı ve 10.07.2004 Tarihli Kanunun amacı, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır. Bu Kanun, büyükşehir belediyesiyle büyükşehir sınırları içindeki belediyeleri kapsar. Kanunun uygulanmasında; Büyükşehir belediyesi: En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idarî ve malî özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini, Büyükşehir belediyesinin organları: Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanını, İlçe belediyesi: Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyesini, İlk kademe belediyesi: Büyükşehir belediye

sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediyeyi, ifade eder. Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir (Büyükşehir Belediye Kanunu, 2012: 1-3).

1.3. Türkiye’de Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi

Yerel yönetimlerin Türkiye idare tarihinde zengin bir geleneğe ve geçmişe sahip olduğunu söylemek zordur. Kentlerin, kırsal toplulukların idari-mali konularda özerk hareket etmeleri ve yönetim organlarını yerel topluluğun oluşturması gibi bir kavram; Osmanlı İmparatorluğunda ancak yakın zamanda başlayabilmiştir. Gerçi bazı düşünürler belli başlı kuruluşların -ahilik teşkilatı, vakıflar, vb.- yerel hizmetleri yerine getirmesinden dolayı bunları yerel yönetim birimlerinden saymaktadır. Buna karşın yerel yönetim, ne bazı örgütlü tarikatların ne de esnaf gruplarının varlığı ile değil, fakat hemşerilerin mali-iktisadi erklerini yönetimde de kurumsallaştırmaları ile oluşur. Yerel yönetimde, devamlılık ve hukuki bir kişilik kazanmak, kısaca kurumsallaşmak gerekir. Böyle bir idari-hukuki sürecin ise Osmanlı kentleri veya kırsal alandaki topluluklarında uzun süre yaşanmadığı gayet açıktır (Ortaylı, 1990: 63–64).

Ülkemizde belediyeciliğin tarihi 1855 yılına kadar götürülebilir. Tanzimat döneminde özellikle yöneticilerin yereldeki zaafalarını gidermek ve merkezin gücünü arttırmak için adımlar atılmıştır. Diğer yandan 1855 yılında Fransa’dan örnek alınan ve Beyoğlu çevresini içine alan 6. Daire olarak isimlendirilen bir belediye teşkilatı kurulmuştur. Daha sonra ise yerel yönetimlerin düzenlemesi konusunda atılan önemli adım ise Mithat Paşa önderliğinde oluşturulan 1864 yılında yayımlanan ‘Vilayet Nizamnamesi’dir. Vilayet, liva, kaza yönetimlerinin yeniden düzenlenmesini ve seçilen üyelerden oluşan meclislerin bu yönetim birimlerine yardımcı olmasını öngören bu kanun önemli düzenlemeleri beraberinde getirmiştir (Ortaylı, 2000: 21–23).

1.3.1. Osmanlı Döneminde Belediyecilik

Osmanlı imparatorluğu Avrupa'ya özgü bazı yönetim yapılarından yoksundu. Avrupa'da mahalli idareler konusunda köklü bir geçmiş ve kültürel birikimlerin sonucu olarak cereyan ederken, Osmanlı İmparatorluğu'nda bu süreç farklı yönelimlerle şekillenmiştir. Yerel hizmetlerin yerine getirilişi çok eski dönemlere dayanmasına rağmen, bunların kurumsallaşmış bir yapı içinde veya bir örgüt tarafından yerine getirilmesi uzun zaman almıştır. Bunun en büyük nedeni, Osmanlı İmparatorluğu'nun kendine özgü idari yapısı, toprak rejimi, maliyesi, vakıf düzeni ve kadılık kurumlarıdır (Çukurçayır, 2006: 191).

Osmanlı'da resmi anlamda modern mahalli idare statüsünün ortaya çıkışı ise şu nedenlere dayandırılabilir:

- 19. yüzyılda dış dünyaya açılma ve batılılaşma perspektifi,
- Kentlerin büyümesi,
- Mali merkezîyetçilik sisteminin yerleşmesinin gerekliliği,
- Azınlık unsurlarının siyasal katılma ve etnik haklarını elde etme yönünde dış devletlerin yaptığı baskılar.

Tanzimat Fermanı yerel yönetimler konusunda önemli bir dönüm noktası olmuştur. Tanzimat, ülke tarihinde güvenliğin sağlandığı, tarım, ulaştırma, ticaret, eğitim gibi konularda merkezîyetçi bir idare modelinin gereksinimlerini karşılayacak hamlelerin gerçekleştirildiği bir dönemdir. Reformların dış devletlerin müdahalelerine fırsat vermeksizin uygulamaya geçirilmesi fikri hâkimdi. Fakat Tanzimatçı kadronun mahalli demokrasiyi gerçekleştirme ya da geliştirme gibi bir amacı yoktu. Temel gaye; vergilerin düzenli ve adil bir şekilde toplanması; hizmetlerin iyi yerine getirilmesi; güvenliğin ve ekonomik gücün gelişip yerleşmesiydi (Sunay, 2008: 38).

Tanzimat ile birlikte ilk yerleşme çabaları görülmektedir. Özellikle 'Muhassılık Meclisleri' ve 'Menaf-i Umumiye Sandıkları' bunun ilk örneklerini teşkil etmektedir. Muhassılık Meclisleri, vergilerin toplanması işinin müteahhidine benzeyen mültezimlerden alınıp, sancaklardaki memurlar aracılığıyla toplanması

amacıyla, yerel halkın bu memurların yerine getirdikleri göreve yardımlarını sağlamak gayesiyle oluşturulmuştu (Lewis, 2004: 382). Klasik dönemde Osmanlı kentinin yönetimi ve yargı görevi, ilmiye sınıfından olan kadılara verilmişti. Kadı sadece kentin değil, civarındaki köy ve nahiyelerin de mülki amiri ve yargıcıydı. Merkez bürokrasisinin üyesi olan kadı belirli bir süre için tayin edildiği bu bölgede yargının, kolluk hizmetlerinin, mali görevlerin ve şehir yönetiminin sorumlusuydu. Kadıların belediye ya da mahkeme gibi kurumsallaşmayı temsil eden bir ofisi yoktu. Kadının evi hem belediye binası hem de mahkemeydi (Ortaylı, 1990: 64).

Batılı anlamda belediyecilik başlamadan önce yerel ihtiyaçlar vakıflar, kadılar ve loncalar elinden yürütülmekteydi. Vakıflar dayanışma, sağlık gibi ihtiyaçların giderilmesi için çaba harcarken, loncalar mahalli idarelerin yönetimine yardımcı olmuşlardır. Köprü, çeşme ve yol gibi üst yapı çalışmasını ise kadılar yönlendirmişlerdir (Güler, 1993: 94).

İstanbul'da ilk çağdaş belediye idaresi kurma girişimi Kırım harbi sırasında Osmanlı İmparatorluğu ile aynı safta yer alan devletlerin etkisiyle gerçekleşmiştir. 1854'de savaşın, başkentte yarattığı hareket ve karışıklığı bir düzene koymak için İhtisap Nezareti lağvedilmiş, Meclis-i Vala tarafından bir nizamname hazırlanarak "Dersaadet ve Bilad-ı Selase'de Şehremaneti ünvanıyla bir memuriyet-i cedide" ihdası ve bir de "şehir meclisi" kurulması öngörülmüştür (Toprak, 1990: 76).

1877'de Vilayet Belediye Kanunu ve Dersaadet Belediye Kanunu çıkarılmıştır. Dersaadet Belediye Kanunu ile İstanbul Şehremaneti 20 daireye ayrılmıştır. Dairelerin organları; Şehremini ve Şehremaneti Meclisidir. Padişah tarafından atanan 6 üye Şehremini Meclisi'ni oluşturmaktadır. Bununla beraber Şehremaneti Meclisi, Belediye dairesi meclisleri reisleri, Şehremaneti Meclisi ve daire meclislerinin kendi aralarından seçtikleri ikişer üyeden oluşan bir Cemiyet-i Umumiye-i Belediye mevcuttur. Bu cemiyet Mayıs ve Ekim olmak üzere yılda iki kez toplanmaktadır. Belediye Dairelerinin organları Daire-i Belediye Meclisi Reisi ve Daire-i Belediye Meclisi'dir. Daire-i Belediye Meclisi Reisi devletçe daire-i belediye azası arasından iki yıl süre ile atanmaktadır. Daire-i Belediye

Meclisi iki yıllık süre için halk tarafından seçilen 12 üyeden ibarettir. Altı üye her yıl değişmektedir. Bu üyelere ücret verilmemektedir (Toprak, 1990: 76–77).

1.3.2. Cumhuriyet'ten 1960'a Kadar Belediyecilik

Yerleşme ve belediyecilik açısından bunlardan en önemlisi 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunudur. Bunun yanında 1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, 1933 tarihli ve 2031 sayılı Belediyeler Bankası Kuruluş Kanunu, 1933 tarihli ve 2256 sayılı Okturava vergisinin kaldırılarak Gümrük vergisine %10 eklenmesine ilişkin kanun, 1933 tarihli ve 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanunu, 1934 tarihli ve 2497 sayılı Belediyeler İstimlâk Kanunu ve 1935 tarihli ve 2763 sayılı Belediyeler İmar Heyeti Kuruluş kanunu bu dönemdeki diğer yasaları oluşturmaktadır (Tekeli, 1990: 46).

Cumhuriyet döneminde Türk belediyeciliğin en önemli adımı 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunuyla atılmıştır. Dönemin içişleri bakanı Şükrü Kaya, bu tasarının amacını ve oluşumunu şöyle özetlemektedir (Aytaç, 1990: 92–93):

Bu kanun tasarısının güttüğü amaç şehirlerimizin gelişmesine ve düzenli hale gelmesine engel olan yasal hükümleri kaldırmak, belediyeleri bugünkü ihtiyaç ve anlayışa göre birer şehir niteliğine kavuşturmak, hemşerilerin belediye işlerindeki karar, yürütme ve denetleme yetkilerini arttırmak, ihtiyaç ve görevleri sınıflandırarak bunlardan zorunlu görünenleri belirli ve yapıcı bir programa bağlayıp pratik ve teknik bir biçimde yerine getirmek, bütçe ve hesaba ait işlemleri sıkı bir biçimde mali kurallara bağlamak, devletin denetimini belirleyerek belediye işlerini anarşiden kurtarmaktır.

Belediyeler vasıtasıyla ülke, hem sağlıklı, bayındır kentlere kavuşacak, hem de “muasır medeniyeti” yani batılı tarzda kent yaşamı formuna ulaşılacaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için kanunun belirttiği sistem, belediye işlerini devletin denetimi altında düzenli ve belirli bir plan ve yöntem içinde yürütmektir. Kanun,

merkezi yönetim ve yerel yönetim arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin niteliği açıkça belirtilmektedir (Hamamcı, 1990: 149).

1580 sayılı Belediye Kanunu, Türk belediyeciliği açısından bir dönüm noktasıdır. Bu kanun ile getirilenler şu şekilde sıralanabilir: Belediye başkanının hükümetçe atanması yerine belediye meclisi üyelerinin içinden ya da dışından seçilmesi imkânı getirilmiştir. Belediye Meclisi ana karar organı haline getirilmiş, daire başkanları ve belediye encümeni oluşturulmuştur. Halkın katılımının sağlanması; hem bir hak hem de bir yükümlülük haline getirilmiştir. Belediye Kanunu'na temel teşkil eden Batılı devletlerin kanunlarından esinlenilmiş; içme suyu getirilmesi, itfaiye teşkilatının kurulması, mezarlıkların yönetiminin üstlenilmesi gibi işler belediyelerin sorumluluğuna verilmiştir. Belediyeler Bankası kurulmuş, bazı işlerde maliye bakanlığının teminatı sağlanmış, mali kaynak sağlayıcı düzenlemeler yapılmıştır. Belediyeler üzerinde yerel mülki amirlerle birlikte, İçişleri Bakanlığı'ndan ve Danıştay'dan oluşan güçlü bir vesayet mekanizması kurulmuştur. Belediyelere imar programı yapma mecburiyeti getirilmiştir. Erkek-kadın ayrımı olmaksızın her seçmene belediye meclisi seçimlerine katılma ve seçilebilme hakkı tanınmıştır (Sunay, 2008: 61).

1580 sayılı Kanun 1930 yılından günümüze kadar birçok değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler çoğu zaman sistemin dönüşüme uğradığı dönemlerde gerçekleşmiştir. Kanun değişikliklerinde ise çok partili rejime geçilmesi, anayasal değişiklikler (1961,1982) ve idari yargıda gerçekleştirilen yenilikler etkili olmuştur (Sunay, 2008: 61-63).

1.3.3. 1960'dan Günümüze Belediyecilik

1961 yılında 998 Belediye var iken, 1973'de bu sayı 16213'e ulaşmıştır. Bunun en önemli nedeni kentleşme ve nüfus artışı ile merkezi fon ve yardımlar vasıtasıyla yeni belediyelerin kurulmasının özendirilmesiydi. 1960 darbesinin ardından hazırlanan 1961 Anayasasının yerel yönetimlere getirdiği demokratik ve özerk mali ve yönetsel çerçeveye karşın, hızla artan kentsel problemler karşısında, yeterli yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılmadığı için, yerel

yönetimler gerekli yetki, kaynak ve kurumlardan yoksun duruma düşmüşlerdir (Yıldırım, 1990: 25).

Batılı manada demokratikleşme sürecinin asıl gelişmeye başladığı dönem 1973–1980 arası belediyeçilik anlayışıdır. Hızla yapısal değişim içinde bulunan kent toplumlarının belediyelerden istekleri farklılaşmış ve artmış, özellikle, büyük kent belediyeleri ile merkezi idare arasında yaşanan ilişkiler daha demokratik şekillere dönüşümünü aşağıdan yukarıya doğru zorlamaya başlamıştır. Bu döneme “Yeni Belediyeçilik” akımı şeklinde lanse edilen değişiklikler damgasını vurmuştur. Bu anlayışın ilkeleri şu şekilde sayılabilir: özerk belediye, üretici belediye, tüketim düzenlenmesinde etkili belediye ve birlikçi-bütünlükçü belediye (Alada, 1990: 135).

Sonraki dönemlerde bilhassa 1980 darbesinin ardından yerel yönetimlerde istikrar konusunda inişli çıkışlı bir grafik gözlemlenmektedir. 1960 darbesini getirdiği özgürlükçü ortam 1980 yılında gerçekleşen darbe sebebiyle bundan önceki demokratikleşme yolunda alınan yol ani bir kesintiye uğramış, merkezîyetçi olağanüstü durumlar ortaya çıkmıştır. Askerlerin yönetimi sivillere bırakmasının ardından yerel yönetimler merkezi yönetimle aynı partiden olduğu için Anavatan Partisi yerel yönetimleri mali açıdan aşırı bir biçimde desteklemiştir ancak bu durum süreklilik kazanmamış, 1989 yerel seçimlerinde başka bir partinin (SHP) kent yönetimlerini ele geçirdiği için merkeze bağımlılık çemberi kırılmamıştır. Bu dönemde belediyeçilik açısından kayda değer en önemli gelişme Büyükşehir Kanununun yapılması ve Büyükşehir uygulamasına geçilmesidir (Alada, 1990: 139).

Belediyeçilik yapısı Türkiye’de iki başlı bir biçimde ele alınmıştır. 1984 yılına kadar sadece belediyelerden bahsetmek mümkünken, 1984 yılından itibaren 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’yla birlikte ikiye bölünmüştür. Normal belediye sisteminde sadece belediyeler yönetimden sorumlu iken büyükşehir belediyelerin yönetim yapısı biraz daha farklıdır. Büyükşehir belediyeleri; ilçe belediyeleri ve alt kademe belediyeleri olarak yapılanmıştır (Nadaroğlu, 1998: 205).

1.4. Türkiye’de Büyükşehir Belediyeciliğinin Oluşumu

Büyükşehir belediyelerinin şekil itibarıyla 1984 yılında Türk belediyecilik tarihine girdiğine yukarıda değinilmiştir. Büyükşehir Belediyeleri 1982 anayasasının 127. maddesine dayanarak kurulmuştur. Bu madde; "*büyük yerleşim yerlerinde özel yönetim biçimleri oluşturulabilir*" biçiminde düzenlenmiştir. O tarihe kadar, Türkiye’de belediyelerin hizmet alanları iç içe geçmezdi. Büyükşehir belediyeciliğinde ise, büyükşehir hizmet alanı içinde birden çok ilçe veya birinci kademe belediyesi vardır. Bundan dolayı, belediye hizmeti aynı zamanda hem büyükşehir, hem de ilçe belediyesi eliyle yürütülür. Ancak, yasa büyükşehir ve ilçe belediyelerinin yürüttükleri hizmet türlerini birbirinden ayırmıştır (Dursun, 2005: 55-63).

1.4.1. Büyükşehir Belediyeciliğini Gerektiren Nedenler ve Gelişimi

Büyükşehir kavramı özellikle sanayi devriminin getirdiği sosyal, kültürel, ekonomik yapıların neticesinde ortaya çıkmış kavramdır. Göç olgusuyla birlikte ortaya çıkan kent kavramı büyükşehir belediyelerinin oluşumu sonucunu doğurmuştur. Kent olgusunu var eden tanımlar ise demografik esas alınarak idari, ekonomik, sosyolojik ve şehir planlarına göre farklı ölçütler esas alınarak yapılabilir. Bundan dolayı farklı kent tanımlarıyla karşılaşmaktayız. Bunlar; idari açıdan belli sınırlar içinde kalmış mahalli idari birimler, ekonomik açıdan tarımsal olmayan üretimin yapıldığı, hem tarımsal hem de tarımsal olmayan üretimin dağıtım ve denetiminin gerçekleştiği, çok az kimsenin tarımla uğraştığı bir birimdir. Demografik açıdan, belirli bir nüfus yoğunluğuna sahip yerleşim yerlerine işaret eder. Sosyolojik açıdan geniş bir biçimde bir araya gelmiş ve birtakım farklı faaliyet ve özellikleri bulunan insanlar ve binalar topluluğu veya toplumsal bakımdan heterojen kişilerin meydana getirdiği geniş, yoğun ve süreklilik niteliği olan yerleşmelerdir. Plan açısından, belediye sınırları içinde veya dışında büyüklüğü ne olursa olsun kırsal hayattan ayrılmış, şehir gereksinimleri için kullanılan ve şehir planlanmasına uygun bir birim oluşturacak biçimde birbirlerine bağlı yerlerdir (Hurma, 2003: 4-5).

Kentlerin nüfusunu ve sayısını arttıran hatta toplumsal mobilizasyonu tetikleyen Sanayi Devrimi olmuştur. Aktüel kentlerin son şeklini almasını yine Sanayi Devrimi sağlamıştır. Sanayileşmiş toplumların meydana getirdiği kentlerin önceki geleneksel yapılardan farkı kentin merkezinde ticaret ve sanayi kurumlarının varlığıdır. Bununla birlikte toplumda artan oranda işbölümü, uzmanlaşma ve örgütlenme önemli bir yere sahip olmuştur. Merkezde genel manada orta sınıf ve işçi sınıfı ikamet ederken zengin olarak addedilen kişiler ağırlıklı kent merkezini terk etmiştir (Keleş, 2004: 21–23).

Diğer yandan bir yerin kent olabilmesi için gerekli olan bir takım koşullar vardır. Bunlar: Belli bir nüfus büyüklüğüne ve yoğunluğuna erişmiş olması, tarımsal üretimden daha ileri bir üretim düzeyi olan sanayi üretimine geçmiş olması ve hizmet sektörünün gelişmiş olması, yerleşim yerinin fiziksel alt yapısının belli bir düzeye ulaşmış olması, geleneksel aile yapısının çözülerek yerini çekirdek aile yapısına bırakmış olması, nüfusun büyük oranda örgütlenmiş, karmaşık iş bölümüne ve yüksek uzmanlaşma düzeyine erişmiş olması, yerel değerlerin yerini, ulusal değerlerin veya evrensel değerlerin almış olması, geleneksel ilişkilerin çözülüp bireysel ilişkilerin ön plana çıkmış olması, eğitim düzeyinin yüksek olması (kırsala göre) ve çocuk bakımı ile eğitiminde aile dışı kurumların gelişmiş olması, sosyal normların yerine resmi denetleme kurumlarının çıkmış olması, statülerin ailelerden gelmeyip, kendi çabalarıyla kazanılmış olmaları (Kaya, 2003: 11–12).

Sanayi devrimi neticesinde ekonomik nedenler kentleşmenin ivme kazanmasına, büyükşehir olgusunun meydana gelmesini sonucunu doğurmuştur. Diğer yandan sanayi kentleri denilen yeni bir kent tipi de ortaya çıkmıştır. Sanayi kentleri, iş olanakları, gelişime müsait yapı, konut koşulları, bu gelişmeler aynı zamanda devletin bu idari birimlere yeni yapılar kazandırma girişimlerini tetiklemişlerdir (Toprak, 1988: 3).

1960 verilerine göre dünya genelinde nüfusu 500 binin üzerinde olan 116 kent tespit edilmiştir. Bu sayı 10 yıl sonra 200'e ulaşmıştır. Nüfusun bu denli hızlı arttığı ve merkez kentlere doğru akışkanlık sergileyen nüfus hareketleri göze

çarpmaktadır. 1975 yılında nüfusu on milyon olan kent sayısı 7 iken bu sayının 2025 yılında 90 olacağı tahmin edilmektedir (Dergi, 1991:7).

Büyükşehir belediyeleri bir yandan büyürken diğer yandan pek çok sorun ile karşılaşmaktadır. Büyükşehirler yeni hizmetler üretmekte ciddi sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Örneğin, Türkiye’de 1990’larda büyüme hızı %5 iken İstanbul’un büyüme hızı bunun neredeyse 4 katı olmuştur. Bu durum ise yeni sorunların meydana gelmesini tetiklemiştir. Belediyeler bu sorunlara çözüm üretebilmek için halka yakınlaşma gereği hissetmiş ve onlardan geri dönüş alamaya çalışmışlardır (Çukurçayır, 1994: 10).

1.5. Büyükşehir Belediyelerinin Yönetim Teşkilatı

Büyükşehir belediye teşkilatı yönetim organları yönetim teşkilatı olarak ikiye ayrılmıştır. Öncelikle Büyükşehir belediye meclisi, Büyükşehir belediye encümeni ve Büyükşehir belediye başkanı yönetim organlarını meydana getirmektedir. Diğer yandan genel sekreterlik, daire başkanlıkları, müdürlük ve şefler ise teşkilatı oluşturmaktadır. Büyükşehir belediye başkanının yardımcısı olmaz onun yerine belediye başkanının teklifi ile İçişleri Bakanı tarafından genel sekreter atanmaktadır. Seçimle iş başına gelmeyen ve devlet memuru olan, bulunduğu belediye hizmetlerinin başkanın emri altında görevlendirilen genel sekreter şehir büyüklüğüne göre 3 veya 5 yardımcı olarak atanabilir (Nohutçu, 2004: 135–136). Çalışma özelinde ise büyükşehir belediyelerinin bütün örgütsel şemasına değinmenin konuyu dağıtacağı endişesi ile yalnızca yönetim organlarından bahsetmenin daha doğru olacağı düşünülmüştür.

1.5.1. Büyükşehir Belediye Başkanı

Büyükşehir il sınırları içerisinde oturan seçmenler tarafından 5 yıl süre ile sınırlı hizmet vermek için büyükşehir belediye başkanı seçilir. Başkan kanun ile belirlenen görevlerine ek olarak ilçe belediyelerin de görev koordinasyonunu sağlamak ile görevlendirilmiştir. Büyükşehir meydana getiren bütün belediyelerin aldıkları kararlar büyükşehir belediye başkanın denetiminden geçer ve başkan

uygun görmediği bir konuyu tekrar görüşülmek üzere geri gönderebilir. Diğer taraftan alınan kararlar 2/3 çoğunlukla büyükşehir belediye meclisinden geçtiği andan başkanın bu konuyu veto hakkı sonlanmış olur (Büyükşehir Belediye Kanunu).

İlgili kanunu göre büyükşehir belediye başkanının görevleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Büyükşehir tüzel kişiliğini temsil etmek
- Nizam imar planlarını onaylamak
- Büyükşehir belediye meclisi ve encümen kararlarını onaylamak
- Kendisine bağlı kurum ve kuruluşların düzenli çalışmasını sağlamak
- Bütçe tasarılarını hazırlayıp ilgili kuruluşa göndermek
- İlgili kanun dışında diğer yasa ve kanunlarca kendisine verilen görev ve sorumlulukları yerine getirmek.

Büyükşehir belediye başkanının görevden alınması konusu da yasalarca karara bağlanmıştır. İçişleri Bakanınca vesayet denetimine tabi tutulan büyükşehir belediye başkanları, bu makamca görevden uzaklaştırabilir (Özşen, 1993: 310–315).

1.5.2. Büyükşehir Belediye Encümeni

1580 sayılı Belediye Kanununun 83. maddesi büyükşehir belediye encümeni ve ilçe belediye encümenlerinin görevlerinin ve sorumluluklarının belirlendiği kanundur. Encümen ilk olarak belediye meclisi görevde olmadığı zamanlarda yani toplanmadığı zamanlarda bu organın görevlerini yerine getirir. Encümen organı karar organı olmakla birlikte aynı zamanda uygulama organıdır (Uğurlu, 1995: 15–16).

Büyükşehir belediye encümeni, 2004 yılında 5216 sayılı kanuna kadar, büyükşehir belediye örgütünün atanmış birim amirlerinden oluşmaktaydı. Yeniden yapılandırılan yasanın ardından belediye encümenliğini oluşturulması şu

şekilde yapılmaktadır: büyükşehir belediye başkanının başkanlığında, büyükşehir belediye meclisinin kendi üyeleri arasında gizli oyla seçeceği 5 üye ile birlikte, biri büyükşehir belediyesi genel sekteri, diğeri mali hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği 5 üye olmak üzere toplam 11 üyeden oluşmaktadır. Encümen, belediyenin günlük işlerini ve meclisin aldığı kararları yürütür (Nohutçu, 2004: 135–136).

Belediye encümenin görevleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Mali görevler
- Bayındırlık ve iskan ile ilgili görevler
- Ekonomik ve ticari hayata ilişkin görevler
- Sağlık ve sosyal yardım ile ilgili görevler
- Tarım, orman ve veterinerliğe ilişkin görevler
- Ulaştırma hizmetleri ile ilişkin görevler
- Kültür ve turizm ile ilgili görevler
- Disiplin ve suç cezalarıyla ilişkin görevler

Yukarıda belirtilen görevler büyükşehir belediye kanununa aykırı olmayan durumlarda büyükşehir encümenliği ve ilçe encümenlikleri için de geçerlidir (Mazak, 1997, 48–50).

1.5.3. Büyükşehir Belediye Meclisi

5 yıl için seçilen bu organ büyükşehir belediyesini en üst karar mercii konumundadır. Bu meclis, büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir ilçe belediye başkanları ve ilçe belediye meclis üyelerinin beşte biri, ilk kademe belediye meclisi üyelerinin onda birinden meydana gelmektedir. Büyükşehir belediye meclisi olağan ve olağanüstü olmak üzere iki farklı şekilde toplantılarını düzenler. Meclisler eski yasaya göre yılda üç kez toplanırken yeni yasayla birlikte her ayın ikinci haftası en çok 5 gün, bütçe görüşmeleri için en çok 20 gün toplanır.

Belediye meclisinin kararları kesinleşmiş kararlardır. Fakat büyükşehir belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü kararları 7 gün içerisinde iade eder. Belediye meclisinin kararları üzerinde vesayet denetimi söz konusudur. Meclis kararları için idari yargıya başvuru süresi 10 gün olarak belirlenmiştir (Nohutçu, 2004: 135). Görevleri ise:

- Büyükşehir plan ve bütçesini görüşüp karara bağlamak
- Büyükşehir nazım imar planı ve eklerini yapmak
- Alt belediyelerin hizmetlerinde koordinasyonu sağlamak
- Alt belediyelerin hazırladığı alt yapı planlarını kontrol etmek
- Mahalli idareler arasında eşgüdümü sağlamak
- Cadde ve sokak isimlerini belirlemek
- Yapılan yasal teklifleri incelemek ve karara bağlamaktır.

II. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

2.1. Büyükşehir Belediyelerinin Karşılaştığı Sorunlar

Türkiye’de günümüz itibarıyla hali hazırda on altı tane büyükşehir bulunmaktadır. Büyükşehir belediyeleri şunlardır: Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Mersin, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Sakarya ve Samsun’dur. Çalışmanın başlığında belirtildiği üzere büyükşehir belediyelerinin karşılaştığı soru ve sorunlar belediyelere yöneltilen sıkça sorulmuş sorular üzerinden değerlendirilecektir.

Diğer yandan Türkiye’de aktüel olarak sıkça tartışılan ve büyükşehir belediyeciliğini doğrudan ilgilendiren Büyükşehir Belediye Kanunu’nda yapılması gündemde olan değişikliklerdir.

TBMM İçişleri Komisyonu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda değişiklik yapan tasarının, 13 ilin büyükşehir olmasını öngören 1. maddesini kabul etti. Komisyonda, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Bazı Kanun ve KHK'lerde değişiklik yapan kanun tasarısı ele alındı. Yaklaşık 9 saat süren görüşmelerde, 13 ilin büyükşehir olmasını öngören madde kabul edildi. Madde üzerinde muhalefet tarafından 10 önerge verildi ancak bu önergeler reddedildi. Kabul edilen maddeye göre, Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van, büyükşehir belediyesi olacak. Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları, il mülki sınırı olarak belirlenecek. Bu

illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği sona erecek, köyler mahalle olarak, belediyeler ise mahalleleriyle birlikte bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılacak. Bu illerin, bucak teşkilatları da kaldırılacak. Bu illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği ile İstanbul ve Kocaeli'ndeki orman köyleri de dahil olmak üzere köylerin tüzel kişiliği sona erecek. İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin, "Tasarıyla Türkiye'nin federasyon yapısına gittiği" eleştirilerinin sıkça yapıldığını, tasarının herhangi bir yerinde federe veya federalizm kelimesinin bulunmadığını, böyle bir amacın da söz konusu olmadığını bildirdi. "İkili yapı, mevzuat" eleştirilerine işaret eden Şahin, "Bugünkü yapıda kaçlı yapı var? Ankara Büyükşehir Belediyesi için Büyükşehir Yasası, Şereflikoçhisar için başka mevzuat yürürlükte değil mi? 'Aynı il içinde ikili yapı varken, farklı iller arasında ikili yapı oluşuyor' eleştirisi ne kadar gerçekçi olabiliyor" diye sordu. "Tasarının, anayasa ilkelerine aykırı olduğu" eleştirilerine de değinen Şahin, Anayasa Mahkemesi'nin, tasarıya benzer iki yasaya yönelik açılan davalarla ilgili 2007 ve 2008'de, "Köy kapatılmasının, köy tüzel kişiliğinin sona erdirilmesinin, mahallelerin bir yerlere bağlanmasının, yerel yönetim yapısında değişikliklerin, yeni yapılar kurulmasının anayasaya aykırı olmadığına" ilişkin kararı bulunduğunu bildirdi. Şahin, "Mahkemenin 2007 ve 2008 kararlarına rağmen, aynı mahiyette ve bunları dikkate alarak düzenlenen bu tasarı üzerinde anayasaya aykırılık iddiasını dile getirmek, zaman ve emek kaybından başka bir sonuç doğurmaz" diye

konuştu.

(<http://www.cnnturk.com/2012/turkiye/10/17/yeni.buyuksehirler.maddesi.kabul/680890.0/index.html>, 20.08.2012)

2.1.1. Ekonomik Sorunlar

1982 Anayasası'na göre 127. Madde gereği yerel yönetimlere merkez tarafından görevleriyle orantılı olmak üzere kaynak aktarımı yapılması öngörülmüştür. Fakat bu Anayasa maddesi dahi belediyelerin yeterli kaynaklara sahip olmasını sağlayamamıştır. Belediyelerin gelir kaynaklarını üç genel başlık altında toplamak mümkün görünmektedir. Bunlar; Belediyelerin kendi öz gelirleri, devlet tarafından yapılan yardımlar ve genel bütçe gelirlerinden ayrılan paylardır. Genel bütçeden belediyelere aktarılan payların tamamı belediyelerin kullanımına açık değildir. Bu payın bir kısmı doğrudan belediyelere verilmekle birlikte bir kısmı da belediyeler için kullanılmak üzere dağıtım yetkisi yine merkeze verilmiş olan ortak bir belediye fonuna aktarılmaktadır. Bu fonda biriken gelirler ise merkez tarafından ihtiyacı olan belediyelere tahsis edilmektedir (Eryılmaz, 2000: 44-45).

Bunlara ek olarak belediyelerin öz gelirleri belediyelere doğrudan katkı yapması anlamında önemli bir gelir kalemini oluşturmaktadır. İlan ve reklam gelirleri, vergiler, harçlar, eğlence, haberleşme, sigorta gelirleri, çöp ve emlak vergileri, çevre temizlik vergisi, tatil günlerinde çalışma ruhsatı, hayvan kesim ruhsatı, muayene ruhsatları, iş yeri açma izni gibi gelir kalemleri mevcuttur. Ayrıca belediyeler, yol kanalizasyon ve su tesisi harcamalarından katılım payı alma hakkına da sahiptir (Keleş, 2000: 325-335).

Belediyelerin gelir kalemlerine ek olarak daha önce bahsedildiği üzere ortak fondan aktarım söz konusudur. Bu kalem özellikle gelirler oldukça düşük olan ve kendi personelinin dahi maaşlarını ödeyemeyen küçük belediyelerde kullanılmaktadır (İnaç, Ünal, 2007: 11).

Üstlendiği görevleri yerine getirmek üzere yaptığı harcamalar ve bu görevlerine yerine getirirken kullandığı personel ve teşkilatlanmaya harcadıkları da belediyelerin giderlerini oluşturmaktadır. Belediye giderleri halkın ihtiyaçlarına paralel olarak artış göstermektedir (Ulusoy, Akdemir, 2001: 168).

Belediye başkanları ise ekonomik ve mali sıkıntıları belediyeler için ciddi bir sorun olarak değerlendirmektedir. Örneğin Muş belediye başkanı Necmettin Dede, şehrin önemli sorununun imar kirliliği ve alt yapı yetersizliği olarak

değerlendirmektedir. Bu sorunun giderilememesinin nedeni bu işi yapmaya muktedir kişilerin olmayışı değildir. Temel sorun maddi kaynakların yetersizliği ve ekonomik sorunlardır (Taraf, 01.06.2012)

Benzer bir örneğe Bitlis belediye başkanı Fehmi Alaydın işaret etmektedir. Ekonomik kökenli bir sorun olan işsizlik ve alt yapı sorunu bu belediyenin de sıkça gündeme getirdiği bir sorun olarak dikkat çekmektedir. Belediye başkanı sorunları çözmeye çalıştıklarını dile getirirse de yetersiz bütçe bu sorunların çözümünde bir engel görülmektedir (Taraf, 07.06.2012).

Büyükşehir belediye başkanları ise ekonomik sorunlarının olmadığı belirtmektedirler. Asıl sorun geçmişten günümüze gelen özellikle kentsel dönüşüm önündeki engeller gibi görülmektedir. Sakarya Büyükşehir Belediyesi başkanı Zeki Toçoğlu, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Başkanı Asım Güzelbey ve Kayseri Büyükşehir Belediyesi Başkanı Mehmet Özhaseki kendi büyükşehir belediyelerinin sorunlarını dile getirirken özellikle ekonomik bağlamda bir sorun olmadığını belirtmişlerdir. Sorunların ağırlıklı olarak çarpık kentleşmeyi önleme olduğunu söylemektedirler (Taraf, 05.06.2012, Taraf, 06.06.2012, Taraf, 01.06.2012, Taraf, 08.06.2012).

2.1.2. İdari Sorunlar

Mahalli idarelerimiz içinde hareket alanı en fazla olan ve serbestliğe sahip kuruluşlar olarak belediyeleri sayabiliriz. Bu yönetim biçimi, özellikle merkezden yönetimden kaynaklanan hizmetin yavaşlaması ve bürokratik kırtasiyeciliği azalttığından dolayı iyi bir yönetim biçimi olarak nitelendirilmektedir. Kararların merkezden ve tek elden olması hizmetlerin aksamasına ve yürütmeyi geciktirmektedir. Belediyelerin yürütme içerisindeki konumundan dolayı bu sorun bir ölçüde aşılmış görülmektedir. Bu özerklik hizmetlerin etkin ve verimli olmasını sağlamaktadır. Diğer taraftan bu özerkliğin bir başıboşluğa sebep vermemesi için anayasa ve kanunlarla sınırlandırılmıştır. Temel amacı hizmetin daha iyi verilmesi olan bu prensip imtiyaz yaratmak için kullanılmamalıdır. Türkiye’de yerel yönetimlerimiz örneği pek az ülkede görüldüğü üzere yönetsel

yönden güçlendirilmiştir. Belediye başkanları 1965'ten bu yana doğrudan halk tarafından seçilmekte ve bu durum belediye başkanının konumunu güçlendirmektedir. Resmi olarak da 1982 anayasasında belediye başkanının doğrudan halk tarafından seçilmesi yasalaştırılmıştır. Buna göre bu sistemde belediye başkanı idari güçlerini halka dayandırmaktadırlar (Tortop, 1985: 5-6).

Belediye başkanları ise bu özerklik tartışmalarına farklı yaklaşımlar sergilemektedirler. Manisa Belediye Başkanı Cengiz Ergün, özerklik kelimesine katılmadığını ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yapısı ve yönetim şekli tek vatan ve tek devlet olarak belirlenmiştir ve böyle kalmalı açıklamasını yapmıştır. Fehmi Alaydın ise yerel yönetimlerin özerk olması hizmetlerin daha iyi olması açısından olumlu bir gelişmedir demektedir (Taraf, 07.06.2012).

Büyükşehir belediye başkanları ise şunları ifade etmektedirler: Asım Güzelbey: yerel yönetimlerin yapısı tabii ki özerk olmalıdır ve ülkemizde bu durum özellikle komşularımıza göre çok ileridedir. Yeni yasa ile daha da iyi olacağı inancındayım demiştir (Taraf, 05.06.2012). Yılmaz Büyükerşen de: bunu tartışmak yersizdir. Yerel yönetimler demokrasinin önemli yapı taşlarından birisidir. Kararları ve uygulamaları merkezin denetimi altına alınmaya çalışmıştır ve bu durum sorunların çözümünde olumsuz rol oynamıştır. Özellikle belediyelerin merkezdeki partinin dışında muhalif bir partinin elindeyse bu olumsuzluklar daha da artmaktadır. Bu yüzden özerklik daha uygulanabilir bir hale getirilmelidir (Taraf, 06.06.2012). Zeki Toçoğlu ise: yerel yönetimler, tanımı gereği idari özerkliğe sahip olmak durumundadır. Sorun özerklik sorunu değildir. Anayasal sistemden kaynaklanan siyasi ve idari sorunlar belediyelerin etkinliğini zayıflatmaktadır. Merkezi iktidar yetkilerini ulus-üstü yapılarla paylaştığı gibi yerel yönetimlerle de paylaşmalıdır. Özerklik tartışmasından ziyade yerel yönetimlerin güçlendirilmesi önemli görünmektedir (Taraf, 08.06.2012). Mehmet Haseki, yerel yönetimler idari ve mali yönden özerk olmalıdırlar. Yerel yönetimler üzerindeki idari vesayet denetimi hafifletilmelidir. Yeni anayasada yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine katılımını sağlayacak düzenlemeler bulunmalıdır (Taraf, 01.06.2012).

2.1.3. Siyasi Sorunlar

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Yılmaz Büyükerşen'in daha önce de vurgu yapmış olduğu gibi Türkiye'de yerel yönetimlerin en büyük sorunu merkezin yerel belediyeler üzerinde yapmış olduğu vesayet denetimidir. Büyükerşen özellikle belediyelerin merkezdeki partinin dışında muhalif bir partinin elindeyse bu olumsuzluklar daha da artmaktadır. Bu yüzden özerklik daha uygulanabilir bir hale getirilmelidir önerisini dile getirmiştir.(Taraf, 06.06.2012).

Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü Kentleşme Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. M. Akif Çukurçayır, aktüel olarak gündemi oldukça meşgul eden yeni anayasa ve büyükşehir belediye kanunundaki değişiklikleri bir siyasi sorun olarak görüp şu şekilde değerlendirmişti:

8 Ekim 2012 Pazartesi günü TBMM'ye bir yasa tasarısı geldi. Gelir gelmez İçişleri Komisyonu'nda görüşülmeye başlandı. Böylesine önemli bir tasarı yaklaşık 20 gün içinde Genel Kurul'a da gelecek ve yasalaşacaktır. Bu tasarı nedir ve neler getiriyor? "Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" adını taşıyan bu düzenleme, bütün mevcut yerel yönetim sistemini değiştirdiği gibi, "mülki idare" sistemini de oldukça zayıflatmakta ve altüst etmektedir. Tasarının amacı, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nu değiştirmek ve 13 yeni büyükşehir belediyesi kurmak. Eğer gerçekleşirse büyükşehir belediyesi sayısı 29'a ulaşacak ve geride 52 il belediyesi aynı statüde yoluna devam edecektir. Tasarı yasalaşırca 29 il özel idaresi, 1591 belediye ve 16.082 köyün tüzel kişiliğine son veriliyor. İl özel idareleri tamamen kapatılıyor. Belde belediyeleri ilçe belediyelerine dâhil ediliyor ve köyler de mahalleye dönüştürülüyor. İl özel idarelerinin kaldırılması, vali ve kaymakamların yani mülki idarenin çok önemli bir güç kaybı ve etkisizleştirilmesi anlamına gelmektedir. Bir sonraki adım da

devleti ve nesnelliği temsil eden mülki idarenin tamamen kaldırılması ve idare sisteminin belediyeleştirilmesi olarak görünmektedir. Türkiye bu aşamada bu sorunları kaldırabilecek ve üstesinden gelebilecek midir? Büyükşehir tasarısına göre yeni düzenlemede belediyelerin yetki alanları kentsel alanlarla birlikte kırsal alanları da kapsayacaktır. Yani büyükşehir belediyeleri il genelindeki bütün “mahalli müşterek ihtiyaçları” karşılayacaktır. Bu düzenleme ile belediye tanımının dışında yeni bir sistem getiriliyor. İlin bütün coğrafi sınırları içinde kalan yerleşmeler “kent” sayılacaktır. Dolayısıyla belediyelerin geleneksel tanımı ve varlığı çerçevesindeki tanımlamalar geçerliliğini yitirmektedir. İl genelinde yetkili olacak olan bir “yerel yönetim birimi” acaba belediye olarak tanımlanabilir mi? Bu bir tür federalizm ya da “küçük bölge yönetimi” çağrışımı yapmaktadır. Büyükşehir belediye başkanları da bir anlamda doğal olarak “eyalet başbakanı” olarak algılanacaklardır. Böyle bir gelişmenin ülkemizin oldukça sorunlu olan bölgelerinde nelere yol açabileceğini tahmin etmek zor olmasa gerektir. Bu tanımlama ve vurgulamalar abartı gibi gelebilir. Ancak kesinlikle öyle değildir. Çünkü, Türkiye 1984 yılından beri “büyükşehir belediyesi” deneyimini yaşamaktadır. Her reformda ve özellikle de 2003 sonrası reformlarda büyükşehir belediyelerinin yetkileri ve güçleri artırıldı, büyükşehir alanlarındaki ilçe belediyelerinin yetkileri kısıtlandı. Mevcut durumda aynı partiden olsalar bile büyükşehir ve ilçe belediye başkanları arasında çok önemli tartışma ve sıkıntılar olduğu bilinmektedir. Ayrıca, yaptığımız alan çalışmalarında parti ve ideoloji farkı gözetmeksizin bütün büyükşehir belediye başkanlarının “büyükşehir alanındaki ilçe belediyelerinin kapatılmasını ve bunların birer şubeye dönüştürülmesini” önerdiklerini gördük. Dolayısıyla mevcut büyükşehir belediye başkanları büyükşehir alanında bugün bile “tek aktör” olmak istiyorlar. Bir de yetki alanları il sınırlarına

genişlediği zaman, yerelleşme, adem-i merkeziyetçilik ve yerel demokrasi gibi kavramlar havada kalacaktır. Bir anlamda, yerel yönetimleri güçlendirme derken, yerelde çok güçlü yeni bir merkez inşa edilmiş olacaktır. Örneğin, Konya Büyükşehir Belediyesi sınırlarında şu an için üç ilçe bulunmaktadır. Tasarı yasalaşırsa ilçe sayısı 31 olacaktır. Acaba hangi hazırlık ve idari kapasite ile bu 31 ilçe, bunların beldeleri ve köyleri yönetilebilecektir? Diğer taraftan tasarının getirdiği sistem AB normlarına ve Avrupa belgelerine aykırıdır. Şöyle ki, 1993 yılında yürürlüğe giren Maastricht Anlaşması'nda yer alan "subsidiarite/yerindenlik" ilkesi ihlal edilmiş olacaktır. Kamu hizmetlerinin halka en yakın birim tarafından sunulması gerekirken, hizmet sunacak olan birim halktan uzaklaştırılmaktadır. Antalya gibi kentlerde bir uçtan bir uca uzaklık 650 km'yi bulmaktadır. Bu kadar geniş alanda nasıl hizmet sunulacaktır? Ayrıca, Tarsus, Nazilli, Salihli, Bandırma, Alanya gibi çok önemli büyüklüklere sahip ilçeler birer "merkez belediyesi" haline geleceklerdir. Daha önce buralarda yaptığımız araştırmalar ve görüşmelerde ortaya çıkan sonuçlara göre, bu ilçeler "büyükşehirlerin gölgesinde kalmak" istememekte ve "il" olmak istemektedirler. Bu durumda kurulacak olan 13 büyükşehir ve daha önceki 16 büyükşehirin yetki alanlarının genişletilmesi yalnızca belediye başkanlarını ve il merkezindeki halkı mutlu edecektir. Şimdiden, ilçeler, beldeler ve köyler büyük bir rahatsızlık yaşamaktadırlar (Zaman, 20.12.2012).

Çukurçayır gelişmeleri bu şekilde değerlendirirken, olayın aktörleri yani büyükşehir belediye başkanları şunları ifade etmişlerdir. Zeki Toçoğlu, yerel yönetimlerin Türkiye'de zaten pek çok ülkede olduğundan daha güçlü olduğunu belirtmektedir. Bunu da yerel düzeyde başkanlık modeli olarak tanımlamaktadır. Yerel yönetimlerde başkanları güçlendirmekten ziyade belediye meclislerinin güçlendirilmesine önem verilmelidir. Düşüncelerinde çarpıcı olan nokta ise belediyelerin güçlendirilmesi aynı zamanda terör ve kürt sorununa da çözüm

içermektedir söylemidir (Taraf, 08.06.2012). Asım Güzelbey ise belediye başkanlarının süper yetkilerle donatılacağına ilgili görüşlerin değişeceğini ve bunun gerçekleşmeyeceğine vurgu yapmaktadır (Taraf, 05.06.2012).

2.1.4. Toplumsal Sorunlar

Büyükşehir belediyelerin arasında Diyarbakır ve Mersin büyükşehir belediyelerin internet sitelerinde sıkça sorulan sorular başlıklı bir linke rastlanmamıştır (<http://www.mersin.bel.tr/> , <http://www.diyarbakir-bld.gov.tr/> , 23.05.2012). Bu belediyeler ek olarak Gaziantep büyükşehir belediyesi sıkça sorulan sorular başlığını kullanmasa da vatandaşların belediyeden memnuniyetlerini ölçen bir anket kullanılmıştır (http://www.gaziantep-bld.gov.tr/index.php?gantep=anket_memnuniyet&islem=listele ,23.05.2012). Bu anketin amacı, Gaziantep ilinde Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen hizmetlerin yeterliliğini ölçmektir. Ankette yer alan sorulara verilen her cevabın Belediyenin bundan sonraki hizmetlerine olumlu yansıtacağı belirtilmiştir.

Sıkça karşılaşılan sorunlar için Adana büyükşehir belediyesinden başlanacaktır. Soruların ilki, alt yapı ve kanalizasyon ile ilgili sorunların çözümü için nereye başvurulacağı şeklindedir. Sokakların aydınlatılması, çöplerin hangi belediyelerce toplanacağı, sokakların asfaltlanması gibi konuların sorumluluğu kime ait soruları ise sıkça sorulan sorular bağlamında üst sıralarda yer almaktadır. Arsa ve emlak vergilerinin gelirinin hangi belediyeye ait olduğu ve hallerde ruhsat almak için belediyenin hangi birimlerine müracaat yapılacağı merak edilmektedir. Belediyede staj yapmak isteyen gençlerin bu belediyede staj yapma olanakları ile ilgili soruları da bulunmaktadır. Diğer önemli bir konu olan engelli vatandaşların hangi kanallar ile yardım alabilecekleri, öneri ve şikâyetlerin nereye/nasıl başvuru yapılacağı sorusu sorunlar arasında yer almaktadır. Özellikle çevreye duyarlı vatandaşların sorular bu başlık altında önemli yer tutmaktadır. Hava kirliliğinin engellenmesi adına ne gibi önlemlerin alınabileceği, atık pillerin geri dönüşümü hangi kurumlara baş vurulması gerektiği, kağıt ve kartonların tekrar kazanılması için neler yapılması gerektiği, tıbbi atıkların toplanması, evdeki atık yağların nereye verilmesi gibi konular ile ilgili sorular yöneltmiştir. Yıkıntı atıklarının bertaraf edilmesi için belediyenin imkanları ne boyuttadır, yeni aldığı tekneyi

belediyeye kaydettirmem gerekir mi?, diğ er pek çok belediyeye soruldu ğ u gibi Adana büyükşehir belediyesine de yöneltilen soru ise, cenazelerin defni konusunda olmuştur (<http://www.adana-bld.gov.tr/sik-sorulan-sorular-sayfa.html> , 23.05.2012).

Ankara büyükşehir belediyesinin internet sitesinden kaynaklanan sorunlardan dolayı bu belediyenin kimi linklerine ulaş ilamamıştır. Bunun üzerine alfabetik sıra gere ğ i Antalya büyükşehir belediyesinin sıkça karşılaştıkları sorulara geçilecektir. Antalya büyükşehir belediyesine yöneltilen sıkça sorulan soruların ilk sıralarında psikoloji ile ilgili sorunla yer almaktadır. Psikolojik yardım ve hizmet nedir, kimler yararlanabilir, psikolog niç in ve ne zaman gerekli, kimler psikologa gitmeli gibi sorular yöneltilmektedir. Diğ er yandan hukuk danışmanlık hizmeti nedir, belediyenin bu tarz bir hizmeti var mı, sosyal hizmet ve aile danışmanlığı hizmetleri nedir soruları bulunmaktadır. Büyükşehir belediyesinin iş olanaklarını nelerdir hangi kanallar aracılığıyla öğrenilebilir, kimler başvurabilir soruları ise işsiz vatandaşların sorunları olmuştur. Güneş enerjisi ve temiz enerji kaynakları ile ilgili toplamda onun üzerinde soru bulunmaktadır. Bu durum ise halkın temiz enerji kaynakları konusunda geçmiş e oranla daha çok bilgili olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte elektrik enerjisini tüketimini azaltmak için halkın güneş enerjisine geçti ğ i takdirde maliyetin ne olacağı dahi Antalya büyükşehir belediyesinin internet sitesinde yayınlanmıştır. Toplu taşıma araçları, havaalanına yönelik toplu taşıma araçları ve kent iç i ulaşım olanakları ile ilgili sorunlarda bulunmaktadır. Nakdi yardım ve öğrenc i burslarıyla alakalı sorunlar burada da karşımıza çıkmaktadır. Huzurevi konusunda az da sorular gelmiş ve belediye bu konuda halkın taleplerine olumlu yanıt verme eğ ilimde olmuştur. Verilen yanıtlarda sorunların giderilmesine yönelik bir tavır sergilenmiştir. Tıpkı, Adana büyükşehir belediyesinde olduğu üzere burada da atık piller, kağıtların yeniden dönüştürülmesi, atık yağ gibi bahislerde halk bilgi talep etmektedir. İç me sularının temizli ğ i konusu diğ er bir sorun alanıdır. Halk suların temiz olup olmadığı, suyun hangi kurumlarca denetlendi ğ ini, kendileri istedikleri anda suyu nerede analiz ettirebileceklerini merak etmektedirler. Sahil kenti olması hasebiyle hangi kumsalların denize girmek için uygun olduğu öğrenilmek istenmektedir. Halk gezi konusunda ve

eğitim amaçlı hayvanat bahçesinin ne zaman açık olduğunu, ücretleri, indirim konularını merak etmektedirler. Büyükşehir belediyesini açtığı kurslara katılım koşulları, ücretleri ve verilen sertifikaların geçerliliği öğrenilmek istenmektedir. Antalya büyükşehir belediyesi İstanbul büyükşehir belediyesinin ardından halkın taleplerinin ve sorunlarının en şeffaf olduğu belediye olarak dikkat çekmektedir (<http://www.antalya.bel.tr/content.asp?MAINMENUID=8&MENUID=103&KID=&LISTMN=> ,23.05.2012).

Bursa büyükşehir belediyesi ise diğer belediyelerden farklı olarak İstanbul büyükşehir belediyesiyle birlikte sıkça sorulan soruları ve sorunları tek bir başlık altına toplamamış ve her birim için yeni bir başlık açmıştır. Mali işler ile ilgili sorunları bir başlıkta, hizmet konusundaki sorunları diğer başlıkta vermiştir. Liste bu şekilde devam etmektedir. Büyükşehir belediyesi Eğitim-Öğretim döneminden itibaren Eğitim Bursu verecek mi, Bursa büyükşehir belediyesinde staj yapmak istiyorum, nasıl başvurabilirim, soruları eğitim alanı direkt ilgilendiren sorunlar olmuştur. Bursa büyükşehir belediyesine ait kent katı atık depolama alanı nerededir, ambalaj atığı nereye teslim edilir, kentimizde nasıl ve nerelerde toplanmaktadır, tıbbi atıklar nereye veriliyor ise daha çok bu konuda hassasiyeti bulunan halk tarafından yönlendirilmiştir. Kent rehberi haritası üzerinde ne tür bilgiler mevcuttur, Bursa'nın cadde ve sokaklarını gösteren bir harita var mı, Bursa'nın cadde ve sokaklarını gösteren haritayı nasıl temin edebilirim. Kent rehberi haritasının ölçek ve ebatları nedir, kent rehberi haritasının başka ebat ve ölçekte olanı var mı, kent rehberi haritasının güncelliği nedir genel manada şehirlerin büyümesi ile gündeme gelen sorunlardır. Kent rehberi haritasını bilgisayar ortamında (sayısal olarak), cd de vs. alabilir miyiz, kitapçık şeklinde kent rehberi var mı, kent rehberi internetten yayınlanıyor mu? Kent rehberi haritası ve satışı yapılan diğer harita ve bilgilerle ilgili olarak nereden bilgi alabilirim, konusundaki soruların fazla olması halkın bu konuyu dair diğer konulara oranla daha fazla ilgi gösterdiği sonucunu çıkartır. Coğrafi bilgi sistemleri bulunmakta mı eğer varsa nasıl ulaşabilirim, satın alınacak bir haritasının ödemesi nasıl yapılmaktadır, Coğrafi Bilgi Sistemlerinde başka hangi haritalar satışa sunulmaktadır soruları yine turistik nedenli sorulardır. Yapıya başlama süresi ne kadardır, ruhsat yenilemede harç alınır mı, ruhsat almak/

ruhsatımı yenilemek / yapı kullanma izni almak istiyorum, nereye başvurmalıyım, imar ile doğrudan ilişkilidir. Toplu taşıma hatları, güzergâhları, hareket saatleri ve ücretleri ile ilgili nereden bilgi alabilirim, cenaze merasimi için otobüse ihtiyacım var, ne yapmam gerekir sualleri toplu taşımacılık alanıyla ilgidir. Sergi açmak için Bursa Büyükşehir Belediyesine ait hangi galerilerden yararlanabiliriz, Kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için Bursa Büyükşehir Belediyesine ait mekânlar ve kapasiteleri nelerdir, huzurevi konusu ise sorunların en yoğun olduğu başlık olarak göze çarpmaktadır. (http://www.bursa.bel.tr/sosyal-isler-sb-md--sikca-sorulan-sorular/sayfa/31/?soru_id=254 , 23.05.2012).

Erzurum büyükşehir belediyesi ise sıkça sorulan sorular başlığı kullanmamıştır. Fakat beyaz masa şikayet ve öneri birimini ön plana çıkartmıştır. Beyaz masa aslında bir halkla ilişkiler hizmetidir. Diğer yandan bugün git yarın gel, somurtkan belediye çalışanı gibi argümanlarla özetlenebilecek bir belediye hizmet mantığının yerel yönetimlere ait olması nedeniyle bir çıkış yolu olarak belediyecilikte yerini almıştır. Bu mantığın farklılaşması ve yeniden düzenlenmesinin ardından beyaz masa işlerlik kazanmıştır. Bu birimi, şahsen, telefon ile, telesekreter veya sanal şube yollarıyla başvurulabilmektedir. Yapılan başvurular ilgili birime iletilmektedir. Ve en kısa zamanda olumlu veya olumsuz geri dönüş sağlanmaktadır (<http://www.erzurum.bel.tr/ebb.asp?sr=34> , 23.05.2012).

Eskişehir büyükşehir belediyesi ise sorunların çözümüne ne kadar başarılı olduğunu şehrin çehresini halkın taleplerine göre düzenlemiştir. Sorunlar ise, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi eğitim bursu veriyor mu, sokakların asfaltlanması Eskişehir Büyükşehir Belediyesi sorumluluğu altında mıdır, Çöplerin toplanması Eskişehir Büyükşehir Belediyesi sorumluluğu altında mıdır, Eskişehir Büyükşehir Belediyesine ait salonları kullanmak için hangi bölüme ve nasıl başvuruda bulunmak gerekiyor ilk sorulardır. Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin şehre kazandırdığı Sazova Bilim Sanat ve Kültür Parkı ve Kent Park'a ulaşım ne şekilde sağlanmaktadır, öğrenci pasosu ve 65 yaş indirimli paso çıkarmak için gerekli evraklar hangileridir ve nereye başvurulması gerekmektedir. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'ne staj başvurusu nasıl yapılır, şehir dışından gelen ziyaretçiler için gezilecek yerler nelerdir, şehrin cadde ve sokaklarını

gösteren kent rehberini nereden, ne kadar ücret karşılığı temin edebilirim soruları da yer almaktadır. Eskişehir Büyükşehir Belediyesine bağlı Aşevine bağışlarımızı hangi yollardan yapabiliriz, şehir dışından gelen misafirler için şehirde kalınacak otellerin isimleri ve telefon numaraları nedir, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi sorumluluğunda bulunan eğitim merkezlerinde hangi kurslar verilmekte, başvurular ne zaman ve ne şekilde yapılmaktadır sualleri bulunmaktadır. Belediyenizin ağaç budama ayları hangi aylardır, alt yapı ve kanalizasyonla ilgili sorunlarımızı nereye bildirmeliyiz. Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından faydalanmak için gerekli koşullar nelerdir, başvurular hangi bölüme ve nasıl yapılmaktadır, tramvay ve otobüslerde kullandığımız eskartla ilgili sorunlar için nereye başvurmamız gerekmektedir ulaşım ile ilgilidir. Eskişehir Büyükşehir Belediyesi sorumluluğunda bulunan eğitim merkezlerinde verilen kurslarda gönüllü hocalık için nereye ve ne şekilde başvurmam gerekmektedir, eski kitaplarımız, kullanmadığımız ev eşyaları ve giysi yardımları için belediyenizde hangi birime başvurmamız gerektiği sorulmaktadır. Cadde ve sokaklarda kullanılan aydınlatma lambaları Eskişehir Büyükşehir Belediyesi sorumluluğu altında mıdır, kültürel etkinlikleri arasında bulunan tiyatro ve senfoni konserlerinin biletleri ne zaman ve hangi noktalardan satışa sunulduğu sorulmaktadır. Hız kesici set talebinde hangi koşullar altında bulunabilirim, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi nikah salonunda nikah işlemi için gerekli belgeler nelerdir? Başvurunun nereye yapılması gerekir? Salon ücreti ne kadardır, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi ESKART başvuru ve vizeleme işlemleri, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi sorumluluğunda bulunan bölgeler ile ilgili istek, öneri ve şikâyetlerimizi yetkililere hangi kanallardan iletebiliriz, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Gelir Müdürlüğünün tahsil ettiği vergiler hangileridir? Arsa ve emlak vergileri hangi belediyenin sorumluluğu merak edilmektedir (<http://www.eskisehir-bld.gov.tr/ss.php> , 23.05. 2012).

İstanbul büyükşehir belediyesi ise gerek Türkiye’de en fazla nüfusa sahip şehir olması bağlamında gerekse de karmaşıklığı açısından en fazla sorunla karşılaşan belediyedir. İlçe Belediyesine yapı ruhsatı için müracaat edilmiş ancak ruhsat onaylanmadan hafriyat işlemine başlanabilir mi, özel mülkiyete tabi olan yerlerdeki ruhsatsız ve ruhsatına aykırı yapılar hakkında hangi yasal işlemler

uygulanır, imar durumu nasıl çıkartılır, 5216 sayılı kanunun 11. Maddesi nedir, inşaat istikamet rölevesi ve kot kesit belgesi nasıl çıkartılır soruları imara alının da yöneltilmiş sorulardır (<http://www.ibb.gov.tr/sites/imarsehircilik/Pages/SSS.aspx> , 23.05.2012).

Direkt olarak sorulan taksi yarışması için ise şu şekildedir: Tüm İstanbul'u kapsayan bir iletişim sistemi mi yoksa sadece tarihi bölgeler için mi kullanılacak bir senaryo olacak, fikrimizi raporlayarak mı, yoksa bilgisayar ortamında simülasyon yaparak mı açıklamamızı bekliyorsunuz, internet sitenize örnek koyabilirseniz daha iyi anlaşılacağını düşünüyorum. Ben lise öğrencisiyim, yarışmaya katılmak için taksinin resmini çizmem yeterlimi yeterliyse taksinin kaç yerinden resmini çizmeliyim, teknik bilgilere gerek var mı? İstanbul Belediyesinin düzenlemiş olduğu İstanbul Taksi dizayn yarışmasına çizimleri belirttiğiniz kareli kağıtlara mı çizmemiz gerekiyor, çizimleri kaç açıdan çizmemiz gerekir. Yarışmanın resmi internet sitesindeki kayıt formunu doldurup şartnameyi indirmek (Ekip olarak katılanlardan ekip liderinin bu şartı yerine getirmesi yeterlidir), diye belirtmişsiniz yalnız internet sitesindeki kayıt formunu göremedik şartnamenin içindeki formdan mı bahsediyorsunuz acaba? Yarışmaya "Profesyonel ve Uygulayıcılar" kategorisinde katılmak için yarışma sayfasındaki kayıt formu doldurulup şartnamenin indirilmesi söyleniyor. Fakat hali hazırdaki yarışma sayfasında şartnameye tıkladığında kayıt formu gelmeden şartname geliyor. Yarışma sitesinde kayıt formunu nerede bulabiliriz yardımcı olabilir misiniz soruları yöneltilmiştir. Yarışma internet sayfasında "Başvuru Formu" bulunmamaktadır. Başvuru formu ne zaman konacaktır yarışmanın internet sayfasına? Ben ABD de yaşıyorum, ABD de SNHU (Southern New Hampshire University)'den mezunum. Bitirdiğim bölüm Uluslar Arası İşletme, ancak denklik işlemi yapmadım. Ayrıca ABD'DE ve Türkiye'de Yazılım ve Donanım üzerine bir şirketim var. IBB'nin açmış olduğu projede taksiler içerisindeki elektronik, haberleşme sistemi için yarışmaya katılmak istiyorum. Biz şu anda, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü, mezunu ve Münih Fachhochschule, Industrie Design, bölümü öğrencisi olarak iki tasarımcıdan oluşan ekibimizle bu yarışmaya katılmak istemekteyiz. Ancak bu noktada, hangi yarışmacı grubuna dahil olmamız

gerektiğini net olarak anlayabilmiş değiliz. Yarışmaya Ankara dan katılmak istiyorum ve katılım ücreti olan 100 TL'nin dekontunu faksleyerek yarışmaya katılabilir miyim? Projenin ilk aşamasında ne kadar detay beklemektesiniz? Örneğin şartnamede "Genel Amaçlı Taksi" kısmındaki esaslarda: "çalışma saati boyunca araç kullanan sürücünün bulunduğu sürücü bölümünün konfor ihtiyaçları detaylı olarak ele alınarak bu ihtiyaçları en uygun biçimde karşılayacak çözümler beklenmektedir." yazıyor. İlk aşama gerekliliklerinde ise "tasarımın temel ilkelerini tanımlayan ve uygulamalarını ifade eden plan, cephe ve kesit görünüşleri A3 paftalara yerleştirilecektir." yazıyor. Birden çok kategoriye katılmak istendiğinde her bir kategori için 100TL ödeyip ayrı bir şartname mi almak gereklidir yoksa tek bir şartname olarak istenen sayıda kategoriye başvuru yapmak mümkün müdür? Yarışma konularından olan "Taksi durağı" için gereken ihtiyaçlar

(mutfak, WC vb.) nelerdir? Sorum yarışmanın sonucunda 1. seçilen taksi iletişim sistemleri daha sonra açılacak olan ticari taksi yönetim merkezi işletilmesi ihalesinde bağlayıcı olacak mı? Yarışma şartlarında pro. Kategoride katılacak olan projeler için (taksi işletim sistemleri) özgün olma veya dünyada seri üretimde olmaması şartı geçerli mi? dünyanın 18 ülkesinde faaliyet gösteren taksi iletişim sistemlerinde hazır çözümler sunan taxitonic firmasının Türkiye dist. ortaklarındanım yarışma sonrasında 1. seçilen taksi işletim sistemi projesi eğer bağlayıcı değilse hangi noktada taxitonic olarak ihaleye katılabiliriz? İstanbul Belediyesinin düzenlemiş olduğu İstanbul Taksi dizayn yarışmasına kişisel tasarımcı olarak katılmak istiyorum. Gerekli formaliteler nelerdir? Açmış Olduğunuz, İstanbul Taksisi Fikir yarışmasına " Profesyoneller ve uygulayıcılar " kısmın da katılmak için Vakıflar Bankası Beşiktaş Şubesine başvurmak üzere gittiğimizde, ilgili sitenizdeki hesap numarası ve isme dair bir hesap bulamadılar. Ve konu hakkında bilgi sahibi olmadıklarını söylediler. Şartnameyi nasıl temin edeceğiz. Pafta sayısında sınırlama var mı? Verilen 1/20 ölçek otomobil tasarımının detayları açısından pek uygun değildir, 1/4 ve 1/5 ölçekler daha Profesyonel olmaz mıydı? Benim aklıma takılan soru sitede verilen A3 sunum formatıyla ilgili. Acaba sunumları bu ölçekli kâğıda mı yerleştireceğiz yoksa kendimiz yarışma için bir sunum şablonu oluşturabilir miyiz? Bu sunum

formatında istenilen çizimlerin nitelikleri nelerdir. Orta grafik çizimlerimi, fotorealistik görüntüler mi isteniyor. Yaptığım projeye nasıl bir sunum hazırlamam gerekiyor. Medyada yer alan haberlerde yarışmanın uluslararası olduğu yazıyor. Ama şartlarda TC kimlik numarası isteniyor, yabancı olupta TC'de üniversite bitirenler yarışmaya katılabilir mi? (<http://taksitasarim.ibb.gov.tr/Sayfalar/SSS.aspx> , 23.05.2012).

İzmir büyükşehir belediyesinde ise numaralandırılmış bir biçimde sunulmuştur (<http://www.izmir.bel.tr/sss.asp> , 23.05.2012).

- 1.Su Kesintileri Hakkında Nereden Bilgi Alabiliriz?
- 2.Programlı Su Kesintilerini Öğrenebilir Miyiz?
- 3.Kanal Tıkanıklıklarını ve Benzeri Kanal Arızalarını Hangi Birime Bildirmeliyim?
- 4.Binama Kanal ya da Elektrik Bağlatmak için Yolda – Kaldırımında Kazı Yapmam Gerekıyor. Ne Yapmalıyım?
- 5.Kent Genelinde Yol, Asfalt Ve Benzeri Sathi Kaplamaların Onarılması için Talebimizi Hangi Birime İletebilirim?
- 6.Kent Ulaşımı İçin Hat Ve Sefer Saatlerine Yönelik Bilgileri Nereden Edinebilirim?
7. Kent İçi Ulaşım Yönelik, Öneri, İstek ve Şikâyetimi Hangi Birime İletebilirim?
8. Toplu Ulaşım Araçlarında Unutulan Eşyalar Hangi Birimden Sorulabilir?
9. Havalimanına Toplu Ulaşım Seferi Bulunuyor mu?
10. Atık, Pil, Kâğıt Ve Cam Gibi Geri Dönüşüme Kazandırabilecek Ürünleri Teslim Edebileceğim Geri Kazanım Noktaları Nelerde Bulunuyor?
11. Tıbbi Atıkların Bertaraf Konusunda Hangi Birime Başvurabilirim?
12. Hafriyat Toprağı, İnşaat/Yıkıntı Atıklarının Bertaraf için Hangi Birime Başvurabilirim?
13. Haşere Ve Kemirgen Mücadelesi İçin Yardım Alabilir Miyim?
14. Düzenli Çalışmadığını Düşündüğümüz Sinyalizasyon Sistemi Hakkında Hangi Birime Bildirim Yapabiliriz?

15. Aracımın Çekildiğini Düşünüyorum Hangi Birimden Sorabilirim?
16. Evcil Hayvanlarımız İçin Belediyenizin Poliklinik Hizmetleri Bulunuyor Mu?
17. Bakamayacağım Köpeğimi Belediyeye Ait Bir Barınağa Teslim Edebilir Miyim?
18. Büyükşehir Belediyesine Ait Kültürel Aktiviteleri Hangi Sitelerden Takip Edebilirim?
19. Belediyeye İş Başvurusunu Hangi Birime Yapabilirim?
20. Çevreyi Rahatsız Eden Sahipsiz /Başboş Kedi Ve Köpekler İçin Hangi Birime
21. Bildirimde Bulunabilirim?
22. Belediyenizin Meslek Edindirme Ve Hobi Kursları Bulunuyor Mu?
23. Engelli Vatandaşların Çeşitli Konularda Danışabileceği Bir Biriminiz Buluyor Mu?
24. Kadın Sorunlarına Yönelik Danışma ve Destek Hizmeti Sağlayan Biriminiz Bulunuyor Mu?
25. Cenazem Olduğunda Önce Ne Yapılmalı?
26. Hangi Mezarlıklar Gömüye Açık Durumdadır?
27. Cenaze Defin Ücreti Ne Kadardır?
28. Fakir Cenazelerde Ne Yapmak Gerekir?
29. Şehit Cenazelerinde Nasıl Bir Uygulama Vardır?
30. Üste Gömü İşleminin Şartları Nelerdir?
31. Kentsel Dönüşüm Nedir?
32. Kentsel Dönüşümün Amaç ve İlkeleri Nelerdir?
33. İzmir’de Kentsel Dönüşüm Nerelerde Yapılmaktadır?

Kayseri büyükşehir belediyesinde sorunları halkı doldurdukları formları mail olarak veya direkt olarak sisteme çevrimiçi olarak göndermesi şeklinde oluşturulmuştur. “Sayın Büyükşehir Belediye Başkanımız Bizler pervane ve zümrüt mah sakınleri olarak kaski ve fuar arkasında yerleşime açılan yerlerde oturan insanlarız kristal park ve eras inşaat Kübra ve Büşra apt sakınleri olarak yol, kanalizasyon ve su gibi alt yapı ihtiyaçlarımızın ivedi karşılanmasını önemle arz eder saygılar sunarız. başkanımıza ve silere selamlar tramvayın 2. etap çalışmasındaki doğu garajı-ildem arasında yapılan tramvayın duraklarının nereler olarak tespit ettiğini söyler misiniz harita varsa daha memnun oluruz son olarak

ise bu tramvay çalışması ne zaman bitecek ve kullanıma geçecek saygılar hayırlı çalışmalar. Benim sorum tramvayın 2. etap güzergâhı ile olacak daha önce tramvayın 2.etap güzergâhının Mimar Sinan köprülÜ kavşağından ildem bölgesine kadar olacağı planlamıştı neden bu hat ertelenerek Talas üniversite hattına öncelik verildi. Bahsettiğim bu hat ne zaman yapılacak. Ayrıca web sayfanızı neden güncellemiyorsunuz? İyi günler. Kumarlı mevkiindeki hobi bahçesi ne zaman bitecektir ve başvuru için ne zaman müracaat etmeliyiz. 2011-2012 eğitim yılında üniversite öğrencileri için burslar verilecek mi, verilecekse başvurular ne zaman olacak bilgilendirilseniz sevinirim. Kale içi projesi ertelendi mi? Öncelikle kolay gelsin sayın başbakan geldiğinde Talas hattının temelleri atılacak deniyor. ildem hattının temelleri neden atılmıyor ildem hattının çalışmaları tam anlamıyla ne zaman başlayacak cevap yazarsanız çok seviniriz. İyi günler. Belediye bünyesinde, erkeklerin gidebileceği spor ve fitness salonları var mıdır? Yaz spor okullarının son kayıtları ne zaman soruları Kayseri büyükşehir belediyesine yöneltilmiştir (<http://www.kayseri.bel.tr/web2/index.php?page=SSS> , 23.05.2012).

Kocaeli büyükşehir belediyesi Kayseri`de olduğu gibi sıkça sorulan soruları liste halinde vermiştir (<http://www.kocaeli.bel.tr/Content.aspx?ContentID=20192&CategoryID=2382> , 23.05.2012).

1. Asker aylığı yardımından faydalanmak istiyorum nereye başvurabilirim.
2. Adres tespit tutanağını nereden temin edebilirim.
3. Mahallemizde başıboş gezen saldırgan köpekler var hangi birime iletmem gerekiyor.
4. Sokağımızdaki otlar büyüdü, ağaçların da budanması gerekiyor. Yardımcı olabilir misiniz?
5. Mahallemizde araçlar çok hızlı geçiyor, kasis konsun istiyoruz.
6. Caddemizin (14,5 m.) asfalt / asfalt yama yapılmasını istiyoruz.
7. Açık / kapalı durak ihtiyacımız var nereye iletebiliriz.

8. Sokağımızın yıkanmasını istiyoruz, bu talebimizi hangi birime iletebiliriz?

9. Çed görüşü almak istiyoruz. Nereye başvurabiliriz.

10. Yaşlı hastamız var evde bakım hizmetinden faydalanmak istiyoruz. Ne yapabiliriz?

11. İsu ya şikâyetlerimizi ne şekilde iletebiliriz.

12. Su aboneliğimi nasıl açtırabilirim?

13. Mahallemizde ki çöpler düzenli olarak alınmıyor kime şikâyet edebilirim.

14. Geri dönüşüm konteynırı talebimizi kime iletebiliriz.

15. Evlilik başvurularını nereden yapıyoruz.

16. Büyükşehir belediyesine gıda – giysi yardım talebimiz oldu takibini nereden yapabiliriz.

17. Mahallemizde uygun yer var bu alana çocuk oyun grubu konsun istiyoruz.

18. Kırtasiye yardımından nasıl faydalanabilirim

19. İndirimli ulaşım kartını (özürlü / 60 yaş ve 65 yaş üzeri) nasıl temin edebilirim.

20. Kafe / restaurant / lokanta ların denetlenmesini nasıl isteyebilirim.

21. Annelere süt yardımından nasıl faydalanabilirim

22. Cenaze ve defin işlemleri için hangi birimle görüşebiliriz.

23. Belediyenizce yaptırılmakta olan yapım işleri ile ihaleleri nereden öğrenebilirim?

27. Elektrik direkleri ve aydınlatma konusunda belediyenin yetkisi var mıdır?

26. Belediye ekipleri tarafından yapılan işlerde kullanılan malzemeler nerelerden temin edilmektedir?

25. İstinat, merdiven, kaldırım, park ve diğerk yapım işleri belediyeniz ekipleri tarafından mı yoksa yükleniciler tarafından mı yapılmaktadır?

24. Yıkılacak derecede tehlikeli, kullanılmayan, boş olarak bulunan ve ağır hasarlı binaların yıkımını konusunda nereye başvurabilirim?

29. İstinat, merdiven, kaldırım, park ve diğerk yapım işleri hakkında taleplerimi nereye yapabilirim?

28. Bölgede yapılan çalışmalarla ilgili, vatandaş olarak gördüğümüz imalat hatalarını nereye bildirebiliriz?

Konya büyükşehir belediyesi Türkiye'nin coğrafi sınır olarak en büyük ilidir. Bu belediyenin karşılaştığı sorunlar ise şu başlıklar altında toplanmıştır

(<http://www.konya.bel.tr/sayfadetay.php?sayfaID=341> , 23.05.2012):

Ambalaj atıklarının ayrı toplanması için konteynır, poşet, kutu talebi, kaynağında ayrı toplama çalışmalarında yaşanan aksaklıklardan şikayetçiyim. Bu atıklar ne şekilde toplanmaktadır?

Atık pillerin toplama noktalarını öğrenebilir miyim?

Aslım çöplüğü hakkında planınız nedir ?

Baz istasyonları ile ilgili şikâyetimi nereye iletebilirim?

Başboş köpeklerle kim ilgileniyor?

Meskenleri haşerata karşı ilaçlıyor musunuz?

Sahipli köpek şikâyetini nereye iletebilirim? .

Çardak şikâyetimi kime iletebilirim?

Bulduğum bölgeye doğalgaz bağlantısı neden yapılmıyor?

İlimizdeki doğalgaz firması ile ilgili şikâyetlerim var. Ne yapmam lazım?

İlimizde kaloriferlerin yakılma zamanı nedir?

Sanayi tesisleri ve ekmek fırınları ile ilgili hava kirliliği şikayetlerimi nereye yapmalıyım?

İlçe sınırları içinde çevresel gürültü ile ilgili şikayetimi kime iletmeliyim?.

Komşumuzun çocuklarından dolayı gürültü şikayetim var bu konu ile ilgili komşumun uyarılması ve gerekli işlemin yapılması için ne yapmalıyım?

Açık alanda düğünler nerelerde yapılabilir ? Sokak Düğünlerinden şikayetçiyim. Nereye Başvuru Yapmalıyım

Şehir içi toplu ulaşımda, indirimli ya da ücretsiz tarifeden yararlanacaklar nasıl belirlenmektedir

İndirimli yada ücretsiz tarifeden yararlanacaklar hangi belgeleri sunmalıdır?

Kamu personeli öğretmen iken emekli oldum. İndirimli Elkart alabilir miyim?

Dershane ve özel okul öğretmenleri indirimli Elkart'dan faydalanabilir mi?

Elkart hakkındaki bilgi yada duyurulara nasıl ulaşabilirim?

Öğrenciyim İndirimli Elkartımı bir yakınıma kullanımı için devredebilir miyim?

Adıma kişiselleştirilmiş fotoğraflı Elkartta (bir yakınım tarafından kullanıldığının tespit edilmesi üzerine) sürücü tarafından el konulmuştur. Kartımı geriye nasıl alabilirim?

Toplu Ulaşım araçlarını kullanırken indirimli Öğrenci Elkartım ile arkadaşımın seyahat ücretini ödeyebilir miyim?

Elkartımı kaybettim ne yapmalıyım?

Arızalı ya da kaybolan Elkart içinde bulunan bakiye para yeni karta aktarılabilir mi?

Kişiselleştirilmiş Elkartımı kaybettim yenisini çıkarabilir miyim?

Arkadaşımın (indirimli) Elkart işlemlerini takip edebilir miyim?

Çocuğuma ait (Refakatli) Özürlü Elkartımı tek başıma kullanabilir miyim?

İşyerime Elkart dolum bayiliği almak istiyorum ne yapmalıyım?

Elkart hakkındaki şikayet veya taleplerimi size nasıl bildirebilirim?

Otobüs veya tramvay ile şehir içi ulaşım bedeli kaç TL'dir?

Belediyeniz bünyesinde iş istiyorum. Nasıl ve nereye başvuruda bulunacağım?

Belediyenizde kadrom dahilinde boş bir kadroya naklen/ açıktan atanmak

istiyorum. Nasıl ve nereye başvuruda bulunacağım?

Özürü ve hükümlü bir vatandaşım, özürü ve hükümlü kadronuzda iş istiyorum.

Nasıl ve nereye başvuruda bulunacağım?

KOMEK nedir?

KOMEK hangi kuruma bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedir?

Komek kurslarına kayıt yaptırmak istiyorum. Ne yapmalıyım?

Hanımlar Lokallerinize kayıt yaptırmak istiyorum. Nereye müracaat etmeliyim?

KOMEK'de hangi eğitimler verilmektedir ?

KOMEK sunduğu hizmetler karşılığında ücret alıyor mu?

KOMEK'de kursiyer olma şartı nedir?

KOMEK'de kayıt dönemi ve eğitim süresi hakkında bilgi verir misiniz ?

Kurs bitiminde sertifika veriyor musunuz?

KOMEK'den aldığımız sertifikayla iş başvurusu yapabilir miyiz?

Kayıt için gerekli evraklar nelerdir?

KOMEK kursiyeriyim, ürünlerimi satmak istiyorum. Ne yapmam gerekir?

KOMEK kursiyeri değilim, satış merkezlerinizde ürünlerimi satabilir miyim?

Belediyeniz tarafından bastırılan kültür yayınlarından almak istiyorum. Nereye müracaat etmeliyim?

Hz. Mevlana'yı anma (Şeb-i Arus) törenlerinde bilet almak istiyorum. Nereye müracaat etmeliyim?

Şehir dışından gelen misafirlerim için rehber istiyorum. Nereye müracaat etmeliyim?

Kültürel ve sosyal etkinlikleriniz ile ilgili bilgi istiyorum. Nasıl yardımcı olursunuz?

Konya ve çevresinde bulunan Tarihi ve kültürel yapıların restorasyonu yapılıyor mu?

Üniversite öğrencisiyim belediyenizin verdiği burslardan faydalanmak istiyorum.

Ne yapmam gerekir ?

İhtiyaç sahibiyim belediyenizin vermiş olduğu gıda ve maddi yardımdan faydalanmak istiyorum. Ne yapmam gerekir ?

İhtiyaç sahibi bir vatandaşım belediyenizden odun – kömür yardımı talep ediyorum. Ne yapmam gerekir ?

Okul Müdürüyüm, okulumuzun ihtiyacı olan, kırtasiye, projeksiyon, bilgisayar ve eğitim araç gereçleri belediyenizden talep ediyorum. Ne yapmamız lazım ?
Konya'nın taşra İlçesinin birinde ikamet ediyorum, belediyenizce verilen yardımlardan nasıl faydalanırım ?

Sosyal Kart nedir ?

Hatlardaki sefer sayıları hangi kriterlere göre belirlenmektedir?

Yeni otobüs güzergahları neye göre belirlenmektedir?

Şoförlerinize ne tür seminerler verilmektedir?.

Engelli otobüslerin çalışma güzergahları neye göre belirlenmektedir?.

Taşıma ücretleri neye göre belirlenir?

Otobüs durak yerleri ve mesafeleri neye göre belirlenir?

Otobüs güzergahlarındaki kapalı duraklar neye göre belirlenmektedir?

Otobüs ve Tramvaylar hakkındaki şikayet veya taleplerimi size nasıl bildirebilirim?

Pazar yerleri ile ilgili talep ve şikayetler için nereye müracaat edeceğim?

Yer tahsisi (simit, tatlı, poaça, kermes, ticari sergi tezgahı) için nereye müracaat edeceğim ?

İlçe belediyelerinin sorumluluğu altındaki alanlarda tabela, kaldırım işgali, araç parkı, temizlik, ruhsat ve ruhsata aykırılık konularında nereye müracaat etmeliyim.

Sakarya büyükşehir belediyesi ise çevrim içi bir sistem tercih etmiştir. Gelen sorunları sistem üzerinden görmeye olanak veren sistemde çözüme yönelik adımlar kısa zamanda atılmaktadır. Diğer yandan sorunların yayınlanmasında aleniyet esas alınmıştır (http://www.sakarya.bel.tr/ziyaretci_kat.php?id=null&uk=15&ak=60, 23.05.2012).

Son büyükşehir belediyesi ise Samsun büyükşehir belediyesidir. Bu belediyenin sıkça sorulan sorular butonu bulunmamaktadır.

III. BÖLÜM

SONUÇ

Belediyelere duyulan ihtiyaç genel olarak modern olarak atfedilen yapılar ile birlikte gündeme gelmiştir. Modern yapılar ise, günümüz toplumsal ilişkileri doğrudan etkilemesi açısından, sanayi devriminin rolü önemlidir. Başta üretim ilişkilerini, buna paralel olarak toplumsal ilişkileri etkileyen bu devrim, tıpkı Fransız Devrimi'nde olduğu gibi tüm dünya ülkelerinin gelişim yönünü değiştirmiştir. Köylü nüfusun yaşanan kıtlıklar ve yeni üretim araçlarının bulunmasıyla geleneksel hayatı bırakıp onun yerine modern hayatı tercih etmiştir. Bu durum ise köylü nüfusunu azaltırken diğer yandan şehirleşmeyi arttırmıştır. Gittikçe karmaşıklaşan bir hal almaya başlayan kentler ise aşırı nüfus nedeniyle hantallaşmaya başlamıştır. Bu sorunların çözümü için atılan önemli büyük adım ise belediyeçilik olmuştur.

Dünya tarihine bu şekilde yavaş yavaş giren belediyeçilik kavramı zamanla mahalli idareler için kilit bir konuma gelmiştir. Devletler ne kadar üniter bir yönetim yapısı tercih etse de halka daha iyi hizmet sunabilmek adına yerel birimlere ayrı bir önem vermişlerdir. Nitekim üniter devletin hükümeti olabilmek için yerel halkın desteğini almak şarttı. Tüm bu gelişmelerin ardından 1800'li yılların başında oluşmaya başlayan belediyeçilik anlayışı öncelikle kıta Avrupa'sında kendini göstermiştir. Kentlerin büyümesi neticesinde öncelikle Paris, Londra, Viyana gibi büyük kentlerde kurulmuş ve daha sonra artan nüfusa göre diğer şehirlere de belediyeler oluşturulmuştur.

Nüfus bağlamında küçük kentlere dahi belediyeler kurulmaktadır. Çalışma özelinde özellikle büyükşehirlere kurulan belediyeler önem kazanmaktadır. Konunun fazla dağılmaması adına sadece Türkiye örneğinde büyükşehir belediyelerine yöneltilen soru ve sorunlar incelenmiştir. Büyükşehir yönetim modelinin karşılaştığı genel manada sorunlar iki başlık altındadır. Yönetimler arası ilişkilerde, bilhassa merkezi yönetim ve büyükşehirlerdeki kamu kuruluşları ile ilişkilerin yeterince açık ve karşılıklı etkileşime açık olmayışıdır. İkinci olarak

da büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyeleri arasında hizmetlerin ulaştırılması bağlamında yetki sorunları yaşanmasıdır.

Yerel yönetimlerin, nüfusun fazla olduğu şehir merkezlerinde, alt sınır 750 bin, büyükşehir belediyeleri kurulmaktadır. Bölgede yaşayan insanların taleplerini yerine getirilmesi düzen ve istikrar getirmektedir. Bu bağlamda yerel yönetim birimlerinin halkın ihtiyaçlarından ve sorunlarında haberdar olmalıdır. Aktüel olarak gelişen ve genişleyen haber ağları neticesinde büyükşehir belediyeleri halka ulaşmakta, halkın da belediyelere ulaşmasında sorun yaşanmamaktadır. Yazılı metinler dışında, telefon ve internet de bu durumu kolaylaştırmaktadır.

Yapılan araştırma sonucunda Türkiye’de büyükşehir belediyelerinin tamamının (Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Mersin, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kocaeli, Konya, Sakarya ve Samsun) internet üzerinden olumlu ve olumsuz her türlü eleştiriye açık olduğu görülmektedir. Yapılan eleştirilere ve sorunlara çözüm üretme açısından da etkili yöntemler izledikleri görülmektedir. Kimi sorunların tüm büyükşehir belediyeler için ortak görülmektedir. Diğer yandan bazı sorunlar ise bölgeye özgü veya halkın yöresel taleplerinden kaynaklanmaktadır.

Karşılan ortak sorunlar; belediyenin hangi hizmetlerden sorumlu olduğu konusundan başlamaktadır. Halk hangi konularda belediyenin sorumlu olduğunu bilmek istemektedir. Diğer yandan özellikle öğrencilerden gelen belediyenin burs verip vermediği sorunu bulunmaktadır. Ayrıca cenaze işlemlerinde belediyenin hizmetleri neler ve otobüs tahsis edip etmediği de merak edilmektedir. Halkın bilinçlendiği gösteren en önemli veri ise; geri dönüşüm başlığı altında toplanabilir. Halk atık kutuları, kağıtları, yağları nereye ve nasıl ulaştıracığı konusunda bilgi sahibi olmak istemektedirler. İmar planları, vergilerin ödenmesi, yolların yapımı, kamulaştırma gibi konular halkın bilhassa bu bahisler ile ilgilenen halkın sorunları arasında yer almaktadır. Psikolojik yardım ve hizmet nedir, kimler yararlanabilir, psikolog niçin ve ne zaman gerekli, kimler psikologa gitmeli gibi sorular yöneltilmektedir. Diğer yandan hukuk danışmanlık hizmeti nedir, belediyenin bu tarz bir hizmeti var mı, sosyal hizmet ve aile danışmanlığı hizmetleri nedir soruları bulunmaktadır. Kent rehberi haritası üzerinde ne tür

bilgiler mevcuttur, cadde ve sokakları gösteren bir harita var mı, cadde ve sokakları gösteren haritayı nasıl temin edebilirim. Kent rehberi haritasının ölçek ve ebatları nedir, kent rehberi haritasının başka ebat ve ölçekte olanı var mı, kent rehberi haritasının güncelliği nedir genel manada şehirlerin büyümesi ile gündeme gelen sorunlardır.

KAYNAKLAR

Alada, A., (1990), Türk Belediyeciliğine Kronolojik Yaklaşım (1930-1990), Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Sempozyum Kitabı, IULA EMME Yayınları, s. 119-145.

Aytaç, F., (1990), Belediye Kanunu'nun Oluşumu, Uygulaması ve Değişiklikler, Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Sempozyum Kitabı, IULA EMME Yayınları, s. 86-107.

Bal, H., (2008), Kent Sosyolojisi, Fakülte Kitabevi, Isparta.

Çetin, H., (2003), Modernleşme ve Türkiye'de Modernleşme Krizleri, Siyasal Kitabevi, Ankara.

Çukurçayır, M. A., (2006), Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Çizgi Yayınevi, Konya,
Sunay, C., (2008), Türkiye'de Yerel Siyasetin Tarihi Gelişimi, (Ed.) H. Şentürk, Yerel Siyaset, Okutan Yayıncılık, İstanbul, s. 37-69.

Çukurçayır, M. A., (1994), Büyükşehir Belediyelerin Mahalli Hizmetlerin Verimliliğine Etkileri ve Konya Büyükşehir Belediyesinin 5 Yılı (1988-1992), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dursun, D., (2005), 12 Eylül Darbesi Hatıralar, Gözlemler, Düşünceler, Şehir Yayınları, İstanbul.

Eke, A. E., (1982), Anakent Yönetimi ve Yönetimlerarası İlişkiler, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.

Eryılmaz, B., (2000), Kamu Yönetimi, Erkam Matbaacılık, İstanbul.

Es, M., H. Ateş, (2004), "Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri", <http://www.iudergi.com/tr/index.php/sosyalsiyaset/article/view/218>, (18.05.2012).

Gökaçtı, M. A., (1996), Dünyada ve Türkiye’de Belediyecilik, Ozan Yayınları, İstanbul.

Görmez, K., (1997), Yerel Demokrasi Ve Türkiye, Vadi Yayınları, Ankara.

Güler, B. A., (1993) Yerel Yönetim Tarihine Yaklaşım Sorunu, Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 20, Mart, Ankara.

Gürpınar, E., (1993), Kent ve Çevre Sorunlarına Bir Bakış, Der Yayınları, İstanbul.

Hamamcı, C., (1990), 1930-1946 Tek Parti Dönemi Belediyeciliği: Genel Bakış, Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Sempozyum Kitabı, IULA EMMME Yayınları, s. 147-159.

Hurma, H., (2003), Türkiye’de Kentleşme ve Göç Olgusunun Siyasal Katılıma Etkisi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnaç H., F. Ünal, (2007), Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyeler, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S: 17, 1-24.

İspir, E. G., (1991), Şehirleşme ve Meseleleri, Gazi Kitabevi, Ankara.

Kaya, E., (2003), Kentleşme ve Kentlileşme, İlke Yayıncılık, İstanbul.

Keleş, R., (2004), Kentleşme Politikası, İmge Yayınevi, Ankara.

Keleş, R., (2000), Yerinden Yönetim Ve Siyaset, Cem Yayınevi, İstanbul.

Lewis, B., (2004), Modern Türkiye’nin Doğuşu, (çev.) M. Kıratlı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Mazak, A., (1997), İstanbul büyükşehir Belediyesi’nde İnsan Kaynakları Yönetimi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Nadaroğlu, H., (1995) Mahalli İdareler, Beta Yayınları, İstanbul.

Nohutçu, A., (2006), Kamu Yönetimi, Savaş Kitap ve Yayınevi, Ankara.

Ortaylı, İ., (2000), Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Ortaylı, İ., (1990), Yerel Yönetim Devraldığımız Miras, Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Sempozyum Kitabı, IULA EMME Yayınları, s. 63–75.

Özşen, T., (1993), Planlama Yönetimi, Ankara.

Taraf Gazetesi, 01.06.2012.

Taraf Gazetesi, 07.06.2012.

Taraf Gazetesi, 08.06.2012.

Taraf Gazetesi, 06.06.2012.

Taraf Gazetesi, 05.06.2012.

Tekeli, İ., (1990), Cumhuriyetin Altmış Yıllık Belediyecilik Deneyinin Değerlendirilmesi Üzerine, Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Sempozyum Kitabı, IULA EMME Yayınları, s. 44-57.

Toprak, Z., (1990), Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Şehremaneti, Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Sempozyum Kitabı, IULA EMME Yayınları, s. 75-85.

Toprak, Z., (1988), Kent Yönetimi ve Politikası, İzmir.

Tortop, N., (1985), Yönetim Sistemimiz İçinde Belediyelerin Önemi, Sorunları ve Yeni Düzenlemeler, Bursa.

Uğurlu, M. F., (1995), Belediyelerin Yeniden Yapılandırılması için Çözüm Önerileri, DPT Yayını, Ankara.

Ulusoy, A., T. Akdemir, (2001), Mahalli İdareler, Seçkin Yayınevi Ankara.

Yerküre Daha Ne Kadar Şehir Taşıyabilir, (1991), (çev.) İ. Özyıldırım, Bilim ve Teknik Dergisi, Sayı: 287, Ankara.

Yıldırım, S., (1990), Yerel Yönetim ve Demokrasi, Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Sempozyum Kitabı, IULA EMME Yayınları, s. 7-44.

Zaman Gazetesi, 20.12.2012.

<http://www.adana-bld.gov.tr/sik-sorulan-sorular-sayfa.html> (23.05.2012).

<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html> (25.05.2012).

<http://www.antalya.bel.tr/content.asp?MAINMENUID=8&MENUID=103&KID=&LISTMN=> (23.05.2012).

http://www.bursa.bel.tr/sosyal-isler-sb-md--sikca-sorulan-sorular/sayfa/31/?soru_id=254 (23.05.2012).

http://www.bursa.bel.tr/sosyal-isler-sb-md--sikca-sorulan-sorular/sayfa/31/?soru_id=28 (23.05.2012).

http://www.bursa.bel.tr/sosyal-isler-sb-md--sikca-sorulan-sorular/sayfa/31/?soru_id=29 (23.05.2012).

http://www.bursa.bel.tr/sosyal-isler-sb-md--sikca-sorulan-sorular/sayfa/31/?soru_id=30
(23.05.2012).

http://www.bursa.bel.tr/sosyal-isler-sb-md--sikca-sorulan-sorular/sayfa/31/?soru_id=31
(23.05.2012).

<http://www.erzurum.bel.tr/ebb.asp?sr=34> (23.05.2012).

<http://www.eskisehir-bld.gov.tr/sss.php> (23.05.2012).

http://www.gaziantep-bld.gov.tr/index.php?gantep=anket_memnuniyet&islem=listele
(23.05.2012).

<http://www.mersin.bel.tr/> (23.05.2012).

<http://www.diyarbakir-bld.gov.tr/> (23.05.2012).

<http://www.ibb.gov.tr/sites/imarsehircilik/Pages/SSS.aspx> (23.05.2012).

<http://taksitasarim.ibb.gov.tr/Sayfalar/SSS.aspx> (23.05.2012).

<http://www.izmir.bel.tr/sss.asp> (23.05.2012).

<http://www.kayseri.bel.tr/web2/index.php?page=SSS> (23.05.2012).

<http://www.kocaeli.bel.tr/Content.aspx?ContentID=20192&CategoryID=2382>
(23.05.2012).

http://www.sakarya.bel.tr/ziyaretci_kat.php?id=null&uk=15&ak=60 (23.05.2012).

<http://www.konya.bel.tr/sayfadetay.php?sayfaID=341> (23.05.2012).

<http://www.csb.gov.tr/turkce/html/kanun31.htm> (21.04.2012).

http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye'de_b%C3%BCy%C3%BCk%C5%9Fehir_belediyeleri (20.05.2012).

<http://www.tuik.gov.tr/Start.do> (22.05.2012).

<http://www.cnnturk.com/2012/turkiye/10/17/yeni.buyuksehirler.maddesi.kabul/680890.0/index.html> (20.08.2012).

EK 1.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KANUN

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNU

Kanun No.

5216

Kabul Tarihi :

10.7.2004

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı, büyükşehir belediyesi yönetiminin hukukî statüsünü düzenlemek, hizmetlerin plânlı, programlı, etkin, verimli ve uyum içinde yürütülmesini sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanun, büyükşehir belediyesiyle büyükşehir sınırları içindeki belediyeleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 3.- Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Büyükşehir belediyesi: En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idarî ve malî özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini,

b) Büyükşehir belediyesinin organları: Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanını,

c) İlçe belediyesi: Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyesini,

d) İlk kademe belediyesi: Büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediyeyi,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Büyükşehir Belediyesinin Kuruluşu ve Sınırları

Kuruluş

MADDE 4.- Belediye sınırları içindeki ve bu sınırlara en fazla 10.000 metre uzaklıktaki yerleşim birimlerinin son nüfus sayımına göre toplam nüfusu 750.000'den fazla olan il belediyeleri, fizikî yerleşim durumları ve ekonomik gelişmişlik düzeyleri de dikkate alınarak, kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.

Büyükşehir belediyesinin sınırları

MADDE 5.- Büyükşehir belediyelerinin sınırları, adını aldıkları büyükşehirlerin belediye sınırlarıdır.

İlçe belediyelerinin sınırları, bu ilçelerin, büyükşehir belediyesi içinde kalan kısımlarının sınırlarıdır.

İlk kademe belediyelerinin, büyükşehir belediye sınırları dışında belediye sınırı olamaz.

Büyükşehir belediyesine katılma

MADDE 6.- Büyükşehir belediyesinin sınırları çevresinde ve aynı il sınırları içinde bulunan belediye ve köylerin, büyükşehir belediyesine katılması konusunda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır. Bu durumda katılma kararı, ilgili ilçe veya ilk kademe belediye meclisinin talebi üzerine, büyükşehir belediye meclisi tarafından alınır.

İmar düzeni ve temel alt yapı hizmetlerinin zorunlu kıldığı durumlarda, birinci fıkrada belirtilen belediye ve köyler, büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile büyükşehir belediyesi sınırları içine alınabilir.

Büyükşehir belediyesi sınırları içine katılan ilçe belediyeleri ile nüfusu 50.000 ve üzerinde olan belediyeler, büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesine dönüşür. Diğer belediyeler ile köylerin tüzel kişiliği kalkar. Tüzel kişiliği kalkan belediyelerin katılacağı ve köylerin mahalle olarak bağlanacağı belediyeler, Bakanlar Kurulu kararında belirtilir.

İlçe ve ilk kademe belediyesi olarak büyükşehir belediye sınırları içine katılan belediyeler, büyükşehir belediye meclisinde seçiliş sıralarına göre tespit edilecek ilçeler beşte bir, ilk kademeler onda bir oranında meclis üyesi ile temsil edilirler. Tama ulaşmayan kesirler dikkate alınmaz. Bu durum ilk mahallî idareler genel seçimine kadar geçerlidir. Bu belediyelerin başkanları hakkında 12 nci maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Büyükşehir Belediyesinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları

MADDE 7.- Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görüşlerini alarak büyükşehir belediyesinin stratejik plânını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun olarak bütçesini hazırlamak.

b) Çevre düzeni plânına uygun olmak kaydıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak; büyükşehir içindeki belediyelerin nazım plâna uygun olarak hazırlayacakları uygulama imar plânlarını, bu plânlarda yapılacak değişiklikleri, parselasyon plânlarını ve imar ıslah plânlarını aynen veya değiştirerek onaylamak ve uygulanmasını denetlemek; nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmayan ilçe ve ilk kademe belediyelerinin uygulama imar plânlarını ve parselasyon plânlarını yapmak veya yaptırmak.

c) Kanunlarla büyükşehir belediyesine verilmiş görev ve hizmetlerin gerektirdiği proje, yapım, bakım ve onarım işleriyle ilgili her ölçekteki imar

plânlarını, parselasyon plânlarını ve her türlü imar uygulamasını yapmak ve ruhsatlandırmak, 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanununda belediyelere verilen yetkileri kullanmak.

d) Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek.

e) Belediye Kanununun 68 ve 72 nci maddelerindeki yetkileri kullanmak.

f) Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

g) Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak, kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek.

h) Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak.

i) Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak; hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını, odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek, bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak; büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri

yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek; deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak.

j) Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek.

k) Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek.

l) Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettirmek veya ruhsat vermek.

m) Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek.

n) Gerektiğinde sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak.

o) Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek.

p) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek.

r) Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.

s) Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettirmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.

t) Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek, imar plânında gösterilen yerlerde yapılacak olan özel hal ve mezbahaları ruhsatlandırmak ve denetlemek.

u) İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.

v) Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.

y) Merkezî ısıtma sistemleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek.

z) Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları insandan tahliye etmek ve yıkmak.

Büyükşehir belediyeleri birinci fıkranın (c) bendinde belirtilen yetkilerini, imar plânlarına uygun olarak kullanmak ve ilgili belediyeye bildirmek zorundadır. Büyükşehir belediyeleri bu görevlerden uygun gördüklerini belediye meclisi kararı ile ilçe ve ilk kademe belediyelerine devredebilir, birlikte yapabilirler.

İlçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kanunlarla münhasıran büyükşehir belediyesine verilen görevler ile birinci fıkrada sayılanlar dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

b) Büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak.

c) Sıhî işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisıhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

d) Birinci fıkrada belirtilen hizmetlerden; otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, özürllüer, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak.

e) Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek.

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığına ve organize sanayi bölgelerine tanınan yetki ve sorumluluklar bu Kanun kapsamı dışındadır.

Alt yapı hizmetleri

MADDE 8.- Büyükşehir içindeki alt yapı hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşların temsilcilerinin katılacağı alt yapı koordinasyon merkezi kurulur. Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Alt yapı koordinasyon merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun) temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.

Alt yapı koordinasyon merkezi, kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlar tarafından büyükşehir içinde yapılacak alt yapı yatırımları için kalkınma plânı ve yıllık programlara uygun olarak yapılacak taslak programları birleştirerek kesin program hâline getirir. Bu amaçla, kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlar alt yapı koordinasyon merkezinin isteyeceği coğrafi bilgi sistemleri dâhil her türlü bilgi ve belgeyi vermek zorundadırlar. Kesin programlarda birden fazla kamu kurum ve kuruluşu tarafından aynı anda yapılması gerekenler ortak programa alınır. Ortak programa alınan alt yapı hizmetleri için belediye ve diğer bütün kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerine konulan ödenekler, alt yapı

koordinasyon merkezi bünyesinde oluşturulacak alt yapı yatırım hesabına aktarılır.

Ortak programa alınan hizmetler için kamu kurum ve kuruluş bütçelerinde yeterli ödeneğin bulunmadığının bildirilmesi durumunda, büyükşehir belediyesi veya ilgisine göre bağlı kuruluş bütçelerinden bu hizmetler için kaynak ayrılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları alt yapı ortak yatırım hizmetleri için harcanan miktarda ödeneği, yeniden değerlendirme oranını da dikkate alarak ertesi yıl bütçesinde ayırır. Ayrılan bu ödenek belediye veya ilgili bağlı kuruluşunun hesabına aktarılır. Bu bedel ödenmeden ilgili kamu kurum veya kuruluşu, büyükşehir belediyesi sınırlarında yeni bir yatırım yapamaz.

Ortak programa alınmayan yatırımlar için bakanlıklar, ilgili belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşları alt yapı koordinasyon merkezi tarafından belirlenen programa göre harcamalarını kendi bütçelerinden yaparlar.

Koordinasyon merkezleri tarafından alınan ortak yatırım ve toplu taşımayla ilgili kararlar, belediye ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Alt yapı koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. İçişleri Bakanlığı, çıkarılacak bu yönetmeliğin, alt yapı yatırım hesabının kullanılması ve ödenek tahsisi ve aktarmasına ilişkin kısımları hakkında, Maliye Bakanlığı ve Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarlığının görüşünü alır.

Ulaşım hizmetleri

MADDE 9.- Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla, büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılacağı ulaşım koordinasyon merkezi kurulur. Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım koordinasyon merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek

kuruluşlarının (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun) temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer.

Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

Büyükşehir belediyesinin yetkileri ve imtiyazları

MADDE 10.- Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyeleri; görevli oldukları konularda bu Kanunla birlikte Belediye Kanunu ve diğer mevzuat hükümleri ile ilgisine göre belediyelere tanınan yetki, imtiyaz ve muafiyetlere sahiptir.

Büyükşehir belediyesinin imar denetim yetkisi

MADDE 11.- Büyükşehir belediyesi, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin imar uygulamalarını denetlemeye yetkilidir. Denetim yetkisi, konu ile ilgili her türlü bilgi ve belgeyi istemeyi, incelemeyi ve gerektiğinde bunların örneklerini almayı içerir. Bu amaçla istenecek her türlü bilgi ve belgeler en geç onbeş gün içinde verilir. İmar uygulamalarının denetiminde kamu kurum ve kuruluşlarından, üniversiteler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından yararlanılabilir.

Denetim sonucunda belirlenen eksiklik ve aykırılıkların giderilmesi için ilgili belediyeye üç ayı geçmemek üzere süre verilir. Bu süre içinde eksiklik ve

aykırılıklar giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi eksiklik ve aykırılıkları gidermeye yetkilidir.

Büyükşehir belediyesi tarafından belirlenen ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar, gerekli işlem yapılmak üzere ilgili belediyeye bildirilir. Belirlenen imara aykırı uygulama, ilgili belediye tarafından üç ay içinde giderilmediği takdirde, büyükşehir belediyesi 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 32 ve 42 nci maddelerinde belirtilen yetkilerini kullanma hakkını haizdir. Ancak 3194 sayılı Kanunun 42 nci madde kapsamındaki konulardan dolayı iki kez ceza verilemez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Büyükşehir Belediyesinin Organları

Büyükşehir belediye meclisi

MADDE 12.- Büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediyesinin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilen üyelerden oluşur.

Büyükşehir belediye başkanı büyükşehir belediye meclisinin başkanı olup, büyükşehir içindeki diğer belediyelerin başkanları, büyükşehir belediye meclisinin doğal üyesidir.

Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediye meclisleri ile bunların çalışma usul ve esaslarına ilişkin diğer hususlarda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır.

Meclis toplantısı

MADDE 13.- Büyükşehir belediye meclisi, her ayın ikinci haftası önceden meclis tarafından belirlenen günde mutat toplantı yerinde toplanır. Kasım ayı toplantısı dönem başı toplantısıdır.

Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok yirmi, diğer toplantıların süresi en çok beş gündür.

Mutat toplantı yeri dışında toplanılmasının zorunlu olduğu durumda üyelere önceden bilgi vermek kaydıyla belediye hudutları dahilinde meclis başkanının belirlediği yerde toplantı yapılır. Ayrıca, toplantının yeri ve zamanı mutat usullerle belediye halkına duyurulur.

Meclis kararlarının kesinleşmesi

MADDE 14.- Büyükşehir belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü belediye meclisi kararlarını, yedi gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere belediye meclisine iade edebilir.

Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de büyükşehir belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Büyükşehir belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir.

Kararlar, kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilir. Mülkî idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

Mülkî idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargı mercilerine başvurabilir.

İlçe ve ilk kademe belediye meclislerinin bütçe ve imarla ilgili olanlar dışındaki kararları dayanak belgeleriyle birlikte büyükşehir belediye başkanına gönderilir. Büyükşehir belediye başkanı, yedi gün içinde, gerekçesini de belirterek hukuka aykırı gördüğü kararların yeniden görüşülmesini isteyebilir. İlgili meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile kararında ısrar ederse karar kesinleşir.

Kesinleşen kararlar yedi gün içinde büyükşehir belediyesine gönderilir. Belediye başkanı, kesinleşen kararın iptali için on gün içinde idarî yargı merciine başvurabilir.

Büyükşehir kapsamındaki ilçe ve ilk kademe belediye meclisleri tarafından alınan imara ilişkin kararlar, kararın gelişinden itibaren üç ay içinde büyükşehir belediye meclisi tarafından nazım imar plânına uygunluğu yönünden incelenerek aynen veya değiştirilerek kabul edildikten sonra büyükşehir belediye başkanına gönderilir.

İhtisas komisyonları

MADDE 15.- Büyükşehir belediye meclisi, her dönem başı toplantısında, üyeleri arasından seçilecek en az beş, en çok dokuz kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir.

İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin büyükşehir belediye meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşur. İmar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu, plân ve bütçe komisyonu, eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu ile ulaşım komisyonunun kurulması zorunludur.

Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on işgünü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyon bu sürenin sonunda raporunu meclise sunmadığı takdirde, konu meclis başkanlığı tarafından doğrudan meclis gündemine alınır.

Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Gündemdeki konularla ilgili olmak üzere; kurum temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümlerinin, sendikalar (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun, sendika konfederasyonunun bulunduğu yerde konfederasyonun) ve uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile davet edilen uzman kişiler, oy hakkı olmaksızın ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir.

İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra büyükşehir belediye meclisinde karara bağlanır.

Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek maliyet bedeli karşılığında verilir.

Büyükşehir belediye encümeni

MADDE 16.- Büyükşehir belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında, belediye meclisinin her yılın ilk olağan toplantısında kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği beş üye ile biri genel sekreter, biri malî hizmetler birim amiri olmak üzere belediye başkanının her yıl birim amirleri arasından seçeceği beş üyeden oluşur.

Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, encümen toplantılarına genel sekreter başkanlık eder.

Büyükşehir belediye encümeninin başkanı ve seçilmiş üyelerine, (12.000) gösterge rakamının Devlet memur aylıkları için belirlenen katsayı ile çarpımı

sonucu bulunacak miktarda aylık brüt ödenek verilir. Encümenin memur üyelerine bu miktarın yarısı ödenir.

Büyükşehir belediye başkanı

MADDE 17.- Büyükşehir belediye başkanı, büyükşehir belediye idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Büyükşehir belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre büyükşehir belediyesi sınırları içindeki seçmenler tarafından doğrudan seçilir.

Büyükşehir belediye başkan vekili, Belediye Kanunundaki usullere göre belirlenir. Ancak, büyükşehir kapsamındaki ilçe ve ilk kademe belediye başkanları büyükşehir belediye başkan vekili olamaz.

Büyükşehir ve büyükşehir kapsamındaki ilçe ve ilk kademe belediye başkanları görevlerinin devamı süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz; profesyonel spor klüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.

Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri

MADDE 18.- Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Belediye teşkilatının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek, beldenin ve belediyenin hak ve menfaatlerini korumak.

b) Belediyeyi stratejik plâna uygun olarak yönetmek, belediye idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi hazırlamak ve uygulamak, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini belirlemek, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.

c) Büyükşehir belediye meclisi ve encümenine başkanlık etmek, bu organların kararlarını uygulamak.

d) Bu Kanunla büyükşehir belediyesine verilen görev ve hizmetlerin etkin ve verimli bir şekilde uygulanabilmesi için gerekli önlemleri almak.

e) Büyükşehir belediyesinin ve bağlı kuruluşları ile işletmelerinin etkin ve verimli yönetilmesini sağlamak, büyükşehir belediyesi ve bağlı kuruluşları ile işletmelerinin bütçe tasarılarını, bütçe üzerindeki değişiklik önerilerini ve bütçe kesin hesap cetvellerini hazırlamak.

f) Büyükşehir belediyesinin hak ve menfaatlerini izlemek, alacak ve gelirlerinin tahsilini sağlamak.

g) Yetkili organların kararını almak şartıyla, büyükşehir belediyesi adına sözleşme yapmak, karşılıksız bağışları kabul etmek ve gerekli tasarruflarda bulunmak.

h) Mahkemelerde davacı veya davalı sıfatıyla ve resmî mercilerde büyükşehir belediyesini temsil etmek, belediye ve bağlı kuruluş avukatlarına veya özel avukatlara temsil ettirmek.

i) Belediye personelini atamak, belediye ve bağlı kuruluşlarını denetlemek.

j) Gerektiğinde bizzat nikâh kıymak.

k) Diğer kanunların belediye başkanlarına verdiği görev ve yetkilerden büyükşehir belediyesi görevlerine ilişkin olan hizmetleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak.

l) Gerektiğinde görev ve yetkilerinden bir veya birkaçını ilçe veya ilk kademe belediye başkanına devretmek.

m) Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürllülerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere özürllü merkezleri oluşturmak.

Büyükşehir belediyelerinin 7 nci maddeye göre ilçe ve alt kademe belediyelerine görevlerini devretmeleri için büyükşehir belediye başkanının uygun görüşü aranır.

Belediye başkanlığının sona ermesi

MADDE 19.- Belediye Kanunundaki hükümler saklı kalmak kaydıyla büyükşehir belediye meclisinin feshine neden olan eylem ve işlemlere katılan büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediye başkanlarının görevlerine Danıştay kararıyla son verilir.

Danışmanlar

MADDE 20.- Nüfusu ikimilyonu aşan büyükşehir belediyelerinde on, diğer büyükşehir belediyelerinde beşi geçmemek üzere başkan danışmanı görevlendirilebilir. Danışman olarak görevlendirileceklerin en az dört yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun olması şarttır. Danışman olarak görevlendirilme,

memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dahil, ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez. Danışmanların görev süreleri sözleşme süresi ile sınırlıdır. Ancak bu süre belediye başkanının görev süresini aşamaz.

Danışmanlara, her türlü demeler dâhil, büyükşehir belediyesi genel sekreterine ödenen brüt aylık miktarının % 75'ini aşmamak üzere belediye meclisinin belirlediği miktarda brüt ücret ödenir.

BEŐİNCİ BÖLÜM

Büyükşehir Belediyesi Teşkilti ve Personeli

Büyükşehir belediyesi teşkilti

MADDE 21.- Büyükşehir belediyesi teşkilti; norm kadro esaslarına uygun olarak genel sekreterlik, daire başkanlıkları ve müdürlüklerden oluşur.

Birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi büyükşehir belediyesi meclisinin kararı ile olur.

Büyükşehir belediyesinde başkan yardımcısı bulunmaz. Hizmetlerin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, genel sekretere yardımcı olmak üzere, nüfusu milyonun üzerindeki büyükşehir belediyelerinde en fazla beş, diğerlerinde en fazla üç genel sekreter yardımcısı atanabilir.

Büyükşehir belediyesinde hizmetlerin yürütülmesi belediye başkanı adına onun direktifi ve sorumluluğu altında mevzuat hükümlerine, belediyenin amaç ve politikalarına, stratejik plânına ve yıllık programlarına uygun olarak genel sekreter ve yardımcıları tarafından sağlanır.

Personel istihdamı

MADDE 22.- Büyükşehir belediyesi personeli büyükşehir belediye başkanı tarafından atanır. Personelden müdür ve üstü unvanlı olanlar ilk toplantıda büyükşehir belediye meclisinin bilgisine sunulur.

Genel sekreter, belediye başkanının teklifi zerine İçişleri Bakanı tarafından atanır. Genel sekreter kadrosuna atananlar, genel idare hizmeti sınıfına dahil bakanlık genel müdürleri, genel sekreter yardımcısı kadrosuna atananlar ise bakanlık bağımsız daire başkanları için ilgili mevzuatında öngörülen tüm haklardan aynen yararlanırlar.

Büyükşehir belediyesi daire başkanları, bağlı genel müdürlüklerin daire başkanlarının yararlandığı makam ve görev tazminatından aynen yararlanırlar.

Sözleşmeli ve işçi statüsünde çalışanlar hariç belediye memurlarına, başarı durumlarına göre toplam memur sayısının % 10'unu ve Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayının (30.000) gösterge rakamı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere hastalık ve yıllık izinleri dahil olmak üzere, çalıştıkları sürelerle orantılı olarak encümen kararıyla yılda en fazla iki kez ikramiye ödenebilir.

ALTINCI BÖLÜM

Malî Hükümler

Büyükşehir belediyesinin gelirleri

MADDE 23.- Büyükşehir belediyesinin gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçe vergi gelirleri tahsilât toplamı üzerinden ilçe ve ilk kademe belediyelerine verilen paylardan Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek oranlar içinde ayrılarak İller Bankası tarafından gönderilecek pay.

b) Büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel bütçe vergi gelirleri tahsilât toplamı üzerinden Maliye Bakanlığı tarafından hesaplanıp, ertesi ayın sonuna kadar ilgili büyükşehir belediyesine yatırılacak % 5 pay.

c) 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan oran ve esaslara göre büyükşehir belediyesince tahsil olunacak at yarışları dahil müşterek bahislerden elde edilen Eğlence Vergisinin % 20'si müşterek bahislere konu olan yarışların yapıldığı yerin belediyesine, % 30'u nüfuslarına göre dağıtılmak üzere diğer ilçe ve ilk kademe belediyelerine ayrıldıktan sonra kalan % 50'si.

d) Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalar içinde tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçları.

e) 7 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde belirtilen alanlar ile bu alanlara cephesi bulunan binalar üzerindeki her türlü ilân ve reklamların vergileri ile asma, tahsis ve bakım ücretleri.

f) 7 nci maddenin (f) bendine göre tespit edilen park yerlerinin işletilmesinden elde edilen gelirin ilçe ve ilk kademe belediyelerine, nüfuslarına göre dağıtılacak %50'sinden sonra kalacak %50'si.

g) Hizmetlerin büyükşehir belediyesi tarafından yapılması şartıyla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda belirtilen oran ve esaslara göre alınacak yol, su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları.

h) Kira, faiz ve ceza gelirleri.

i) Kamu idare ve müesseselerinin yardımları.

j) Bağlı kuruluşların kesin hesaplarındaki gelirleri ile giderleri arasında oluşan fazlalık sonucu aktarılabacak gelirler.

k) Büyükşehir belediyesi iktisadî teşebbüslerinin safi hasılâtından büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek oranda alınan hisseler.

l) Büyükşehir belediyesinin taşınır ve taşınmaz mal gelirleri.

m) Yapılacak hizmetler karşılığı alınacak ücretler.

n) Şartlı ve şartsız bağışlar.

o) Diğer gelirler.

Bakanlar Kurulu, birinci fıkranın (b) bendindeki % 5 pay oranını iki katına kadar artırmaya veya kanunî haddine indirmeye yetkilidir. Bu payın %75'i bu tutardan düşülerek doğrudan ilgili belediye hesabına, kalan %25'i ise büyükşehir belediyelerine nüfuslarına göre dağıtılır. Hesaplama ve dağıtım işlemleri Maliye Bakanlığınca yapılır.

Büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşları ile ilçe ve ilk kademe belediyeleri; tahsil ettikleri vergiler ve benzeri malî yükümlülüklerden birbirlerine ödemeleri gereken paylar ile su, atık su ve doğalgaz bedellerini zamanında yatırmadıkları takdirde, ilgili belediye veya bağlı kuruluşun talebi üzerine söz konusu tutar, İller Bankası tarafından, yükümlü belediyenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı belediyenin hesabına aktarılır. Gecikmeden kaynaklanacak faiz ve benzeri her türlü zararın tazmini ile ilgili olarak büyükşehir belediye başkanı ve sayman şahsen sorumludur. Bu fıkra hükmü, ilçe ve ilk kademe belediyeleri hesabına yapılacak her türlü aktarmaları zamanında

yapmayan büyükşehir belediye başkanı, bağlı kuruluş genel müdürleri ve saymanları hakkında da uygulanır.

Büyükşehir belediyesinin giderleri

MADDE 24.- Büyükşehir belediyesinin giderleri şunlardır:

a) Belediye hizmet binaları ve tesislerin temini, bakım ve onarımı için yapılan giderler.

b) Belediye personeline ve belediyenin seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim ile diğer giderler.

c) İlçe, ilk kademe belediyeleri ile bağlı kuruluşlara yapacakları yardımlar ve ortak proje giderleri.

d) Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri.

e) Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler.

f) Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler.

g) Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve birliklerle ilgili ortaklık payı ile üyelik aidatı giderleri.

h) Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler.

i) Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ve sigorta giderleri.

j) Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar.

k) Dava takip ve icra giderleri.

l) Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri.

m) Avukatlık, danışmanlık ve denetim ödemeleri.

n) Kamu yararı görülen konularda yurt içi ve yurt dışı kamu sektörü, özel sektör ve sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve diğer proje giderleri.

o) Spor, sosyal, kültürel ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler.

p) Büyükşehir belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri.

r) Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler.

Büyükşehir belediye bütçesi

MADDE 25.- Büyükşehir belediye bütçesi ile ilçe ve ilk kademe belediyelerinden gelen bütçeler büyükşehir belediye meclisine sunulur ve büyükşehir belediye meclisince yatırım ve hizmetler arasında bütünlük sağlayacak biçimde aynen veya değiştirilerek kabul edilir.

Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediye bütçeleri, büyükşehir belediye meclisinde aynı toplantı döneminde ve birlikte görüşülerek karara bağlanır ve tek bütçe hâlinde bastırılır.

Büyükşehir belediye meclisi, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin bütçelerini kabul ederken;

a) Bütçe metnindeki kanun, tüzük ve yönetmeliklere aykırı madde ve ibareleri çıkarmaya veya değiştirmeye,

b) Belediyenin tahsile yetkili olmadığı gelirleri çıkarmaya, kanunî sınırlar üzerinde veya altında belirlenmiş olan vergi ve harçların oran ve miktarlarını kanunda öngörülen sınırlarına çekmeye,

c) Kesinleşmiş belediye borçları için bütçeye konulması gerekip de konulmamış ödeneği eklemeye,

d) Ortak yatırım programına alınan yatırımlar için gerekli ödeneği eklemeye,

Yetkilidir.

Büyükşehir belediye meclisince ilçe ve ilk kademe belediye bütçelerinde yapılan değişikliklere karşı on gün içinde Danıştaya itiraz edilebilir. Danıştay, itirazı otuz gün içinde karara bağlar.

Bütçenin hazırlanması ve uygulanmasına ilişkin diğer hususlarda Belediye Kanunu hükümleri uygulanır.

Şirket kurulması

MADDE 26.- Büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, kendine ait büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon

MADDE 27.- Büyükşehir kapsamındaki belediyeler arasında hizmetlerin yerine getirilmesi bakımından uyum ve koordinasyon, büyükşehir belediyesi tarafından sağlanır. Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyeleri arasında hizmetlerin yürütülmesiyle ilgili ihtilâf çıkması durumunda, büyükşehir belediye meclisi yönlendirici ve düzenleyici kararlar almaya yetkilidir.

Yeni kurulan büyükşehir belediyelerinde meydan, bulvar, cadde, yol, sokak, park, spor ve kültürel tesislerin büyükşehir belediyesi ile büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dağılımına ilişkin esaslar büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenir.

Büyükşehir belediyesi mücavir alanlarının ilçe ve ilk kademe belediyeleri arasındaki bölüşümü büyükşehir belediye meclisince yapılıır.

Büyükşehir belediyesi, 7 nci maddede sayılan hizmetleri, malî ve teknik imkânları çerçevesinde, nüfus ve hizmet alanlarını dikkate alarak, bu hizmetlerden yararlanacak büyükşehir kapsamındaki diğer belediyeler arasında dengeli olarak yürütmek zorundadır. İlçe veya ilk kademe belediyelerine ait görevlerden bir veya birkaçı, bedeli kendileri tarafından karşılanmak ve istekte bulunmak kaydıyla, büyükşehir belediye meclisinin kararına dayanarak, ortaklaşa veya bizzat büyükşehir belediyesi tarafından yapılabilir.

Büyükşehir belediyesi, ilçe ve ilk kademe belediyeleri ile ortak projeler geliştirebilir ve yatırım yapabilir. Büyükşehir belediyesi, kesinleşmiş en son yıl bütçe gelirinin % 3'ünü aşmamak ve bütçede ödeneği ayrılmış olmak şartıyla, ilgili belediyenin yatırım programında yer alan projelerin finansmanı için büyükşehir belediye başkanının teklifi ve meclisin kararıyla ilçe ve ilk kademe belediyelerine malî ve aynî yardım yapabilir.

Büyükşehir belediyesi ile bağlı kuruluşları, belediye başkanının onayı ile birbirlerinin nakit ihtiyacını karşılayabilir. Bu şekildeki ödünç vermelerde faiz uygulanmaz.

Yapılacak herhangi bir yatırımın büyükşehir belediyesi ile bağlı kuruluşlarından bir veya birkaçını aynı anda ilgilendirdiği ve tek elden yapılmasının maliyetleri düşüreceğinin anlaşıldığı durumlarda, büyükşehir belediye meclisi, yatırımı kuruluşlardan birinin yapmasına karar verebilir. Bu takdirde yatırımın ilgili diğer kurumu ilgilendiren kısmına ait harcama tutarı o kurumun hesabında borç, yatırımcı kuruluş hesabında alacak olarak gösterilir.

Diğer hükümler

MADDE 28.- Belediye Kanunu ve diğer ilgili Kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümleri ilgisine göre büyükşehir, büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediyeleri hakkında da uygulanır.

Değiştirilen hükümler

MADDE 29.- 18.1.1984 tarihli ve 2972 sayılı Mahallî İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 4.- Büyükşehir belediye başkanının seçiminde, seçim çevresi büyükşehir belediye sınırları içidir.

Büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçe ve ilk kademe belediye başkanı ve belediye meclis üyelerinin seçimlerinde seçim çevreleri, ilçe ve ilk kademe belediyesinin sınırları içidir.

MADDE 30.- 2972 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinin (a) bendindeki "her ilçe" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ilk kademe belediyesi" ibaresi eklenmiştir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 31.- 27.6.1984 tarihli ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile aynı Kanunun ek ve değişiklikleri; 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin üçüncü paragrafı yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1.- Büyükşehir belediyeleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç iki yıl içinde büyükşehirin 1/25.000 ölçekli nazım imar plânlarını yapar veya yaptırır.

GEÇİCİ MADDE 2.- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; büyükşehir belediye sınırları, İstanbul ve Kocaeli ilinde, il mülkî sınırıdır. Diğer büyükşehir belediyelerinde, mevcut valilik binası merkez kabul edilmek ve il mülkî sınırları içinde kalmak şartıyla, nüfusu birmilyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı yirmi kilometre, nüfusu birmilyondan ikimilyona kadar olan büyükşehirlerde yarıçapı otuz kilometre, nüfusu ikimilyondan fazla olan büyükşehirlerde yarıçapı elli kilometre olan dairenin sınırı büyükşehir belediyesinin sınırını oluşturur.

Bu sınırlar içerisinde kalan ilçeler büyükşehir ilçe belediyeleri, beldeler büyükşehir ilk kademe belediyeleri haline gelir. Bu belediyeler hakkında bu Kanun ile Belediye Kanununun belediyelerin tüzel kişiliklerinin kaldırılmasına veya başka bir belediyeye katılmasına ilişkin hükümleri uygulanmaz.

Bu sınırlar içinde kalan köylerin tüzel kişiliği sona ererek mahalleye dönüşür. Bu şekilde oluşan mahallelerin katılacağı ilçe veya ilk kademe belediyesi, büyükşehir belediye meclisince belirlenir. Orman köylerinin tüzel kişiliği devam eder. Ancak ormanlarla ilgili diğer kanun hükümleri saklı kalmak üzere bu köyler imar bakımından büyükşehir belediyesinin mücavir alanı sayılırlar. Bu köylerde su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütme görev ve yetkisi ilgili büyükşehir belediyesine bağlı su ve kanalizasyon idaresine aittir.

Birinci fıkraya gereğince büyükşehir belediyesi kapsamına alınan ilçelerin mülkî sınırları içinde kalan belediye ve köyler ile, büyükşehir belediyesi kapsamına alınan belediyelerin mücavir alan sınırları içerisinde bulunan köylerden; birinci fıkrada belirtilen mesafelerin dışında kalan belediye ve köyler, bu Kanunun

yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde belediye meclisi veya köy ihtiyar heyetinin talebi üzerine büyükşehir belediye meclisinin kararı ve İçişleri Bakanlığının onayı ile başka bir işleme gerek kalmaksızın büyükşehir belediye sınırları içine alınabilir. Bu köylerin mahalle olarak hangi ilçe veya ilk kademe belediyesine katılacakları aynı meclis kararında gösterilir.

Birinci fıkra gereğince büyükşehir kapsamına alınan belediyelerin sınırlarında yerleşim düzeni gerekleri dikkate alınarak bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir sene içinde büyükşehir belediye meclisinin talebi üzerine İçişleri Bakanlığınca gerekli değişiklikler yapılabilir.

Büyükşehir belediye sınırlarına alınan belediyelerin organları büyükşehir belediyesi ilçe veya ilk kademe belediyesi organları; köy muhtar ve ihtiyar heyeti ise mahalle muhtar ve ihtiyar heyeti olarak ilk mahalli idareler genel seçimine kadar görevlerine devam ederler.

Tüzel kişiliği kalkan köylerin malvarlıkları hak, alacak ve borçları mahalle olarak katıldıkları belediyeye devredilir.

Büyükşehir belediye kapsamına alınma nedeniyle meydana gelecek mülki sınır değişiklikleri katılma durumuna uygun olarak 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu hükümlerine göre çözülür.

GEÇİCİ MADDE 3.- Büyükşehir belediyeleri ve bunlara bağlı kuruluşlar ile sermayesinin % 50'sinden fazlası büyükşehir belediyelerine ait şirketlerin; 30.6.2004 tarihi itibarıyla kamu kurum ve kuruluşlarına olan kamu ve özel hukuka tabi alacakları, bunların diğer kamu kurum ve kuruluşlarına olan borçlarına karşılık olmak üzere bu Kanunun yayımını izleyen altı ay içinde mahsup edilir. Bu madde kapsamındaki alacak ve borç ifadesi bu alacak ve borçlara ilişkin fer'ileri ve cezaları da kapsar.

Yukarıdaki fıkra kapsamında yer alan kuruluşların mahsup işlemine konu olan veya olmayan borçları, genel bütçe vergi gelirlerinden her ay ayrılacak paylarının % 40'ını geçmemek üzere kesinti yapılarak tahsil edilir.

Bu maddeye göre yapılacak mahsup ve kesinti işlemleri yılı bütçe kanunları ile ilişkilendirilmeksizin ilgili kuruluş ile uzlaşma komisyonu tarafından belirlenir; Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu

tarafından karara bağlanır. Bakanlar Kurulu, ilgili kuruluşların borç ödeme kapasitelerini de dikkate alarak ödenecek tutarları taksitlendirmeye, taksitlendirilen kısma Kanunun yayımını izleyen günden itibaren zam ve faiz uygulamamaya, bu borçların fer'i ve cezalarını geçmemek üzere indirim yapmaya yetkilidir.

Uzlaşma komisyonu Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan tarafından görevlendirilecek bir başkan ile İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Sayıştay Başkanlığı ve İller Bankasından birer temsilciden oluşur. Büyükşehir belediyeleri için ayrıca uzlaşma komisyonu kurulmaz. Belediyeler için kurulan komisyon büyükşehir belediyeleri için de görev yapar.

GEÇİCİ MADDE 4.- Bu Kanunun yayımı tarihinde profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapan veya yönetiminde bulunan belediye başkanları, en geç 1.1.2005 tarihine kadar bu kulüplerin başkanlığından ve yönetimindeki görevlerinden ayrılırlar.

Yürürlük

MADDE 32.- Bu Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi 1.1.2005 tarihinde, aynı maddenin ikinci fıkrası yayımını izleyen ay başında, diğer maddeleri ise yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 33.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Fotoğraf

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Nevzat ÖNDER
Doğum Yeri ve Tarihi : Sivrihisar, 01.01.1957

Eğitim Durumu

Ön Lisans Öğrenimi: Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yerel
Yönetimler
Lisans Öğrenimi : Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Kamu
Yönetimi
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

İletişim

Adres : Eskişehir
Tel : 532 294 7670
E-Posta Adresi : nonder26@hotmail.com

Diğer:

Tarih:

İmza